IFFCO
पूर्णतः सहकारी स्वामित्व
Wholly owned by Cooperatives

वर्ष: 1 - अंक: 08 - नोव्हेंबर 2023

सर्व सहकार, सर्व साकार

सहकार उदय

सहकार क्षेत्रातील क्रांतिकारक ठरतील

तीन नवीन राष्ट्रीय सहकारी संस्था

अनुक्रमणिका

सर्व सहकार, सर्व साकार

सहकार उदय

वर्ष: 1 - अंक: 08 - नोव्हेंबर 2023

संपादकीय मंडळ

(मुख्य संपादक)
संतोष कुमार शुक्ला

संपादक
रोहीत कुमार

साहाय्यक संपादक
अंक अंजलीदीप

सदस्य

माधवी.एम. विप्रदास
विवेक सक्सेना
हितेंद्र प्रताप सिंघ
रशीद आलम

काही अभिप्राय किंवा प्रतिसाद असल्यास आमच्याशी येथे संपर्क साधा:

sahkaruday@iffco.in

सह महाव्यवस्थापक (सहकार विकास)
IFFCO Sadan, C-1, District Centre, Saket Place, New Delhi 110017
इफको सदन, सी-1, डिस्ट्रिक्ट सेंटर, साकेत प्लेस, नवी दिल्ली 110017

तुम्ही आमच्याशी येथे देखील संपर्क साधू शकता:

Iffco.coop

IFFCO_PR

Iffco_coop

प्रकाशक: इंडियन फार्मर्स फर्टिलायझर कोऑपरेटिव्ह लिमिटेड.
मुद्रण : रॉयल प्रेस, ओखला, नवी दिल्ली.

सहकार क्षेत्रातील क्रांतिकारक ठरतील तीनही नवीन राष्ट्रीय सहकारी संस्था

पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या नेतृत्वाखाली केंद्र सरकार देशातील सहकार चळवळीला गती आणि दिशा देऊन ग्रामीण भारताच्या समृद्धीचा मार्ग प्रशस्त करत आहे.

मुखपृष्ठ कथा पृष्ठ 05

पृष्ठ 10

भारतीय सेंद्रिय उत्पादनांना जागतिक मान्यता मिळेल: श्री अमित शाह

नॅशनल कोऑपरेटिव्ह ऑरगॅनिक्स ही राष्ट्रीय स्तरावरील बहु-राज्य सहकारी संस्था म्हणून ग्रामीण अर्थव्यवस्थेला बळकट करण्यासाठी आणि पंतप्रधान श्री नरेंद्र मोदी यांच्या आत्मनिर्भर भारताच्या आकांक्षेच्या अनुषंगाने सेंद्रीय उत्पादनांच्या क्षेत्रात भारताला जागतिक अग्रेसर बनवण्यासाठी आणि 'सहकारातून समृद्धी'. लिमिटेड (NCOL) ची स्थापना केली आहे.

पृष्ठ 22

इफकोच्या नॅनो खताचा जगातील सर्वोत्कृष्ट कृषी प्रयोगांमध्ये समावेश केला जाईल

पृष्ठ 24

लोकांना सहकार चळवळीशी जोडण्याची मोहीम

पृष्ठ 30

खंबीर नेतृत्वामुळे सहकार चळवळ बळकट होते

पृष्ठ 12

देशातील सहा लाख गावांच्या मातीतून दिल्लीत अमृत वाटिका बांधली आहे

मेरी माती मेरा देश मोहीम ही त्या शूर पुरुष आणि महिलांना श्रद्धांजली आहे ज्यांनी देशासाठी सर्वोच्च बलिदान दिले. लोकसहभागाच्या भावनेने, देशभरातील गाव आणि पंचायत, गट, शहरी संस्था, राज्य आणि राष्ट्रीय स्तरावरील अनेक कार्यक्रम आणि कार्यक्रम या मोहिमेचा भाग बनले.

पृष्ठ 15

'स्टॅच्यू ऑफ युनिटी' एक भारत - श्रेष्ठ भारत या आदर्शांचे प्रतिनिधित्व करते

पृष्ठ 17

वामपंथी उग्रवादी देशाच्या विकासा आणि उज्ज्वल भविष्याचा विरोधी आहे: श्री अमित शाह

पृष्ठ 19

शिर्डीत पंतप्रधानांनी महाराष्ट्राला 7500 कोटींची भेट दिली

राष्ट्रीय बहु-राज्य समित्या सहकार्य मजबूत करतील

स्थापनेपासूनच सहकार मंत्रालयाने सहकारातून समृद्धीचे द्रष्टेपणा दाखवून सहकार चळवळीला बळकटी देण्यासाठी विविध योजना सुरू केल्या आहेत. या क्रमाने, मल्टी-स्टेट को-ऑपरेटिव्ह सोसायटीज (MSCS) कायदा 2002 अंतर्गत तीन राष्ट्रीय स्तरावरील बहु-राज्य सहकारी संस्था स्थापन करण्यात आल्या आहेत. या बहुराज्यीय सहकारी संस्था सेंद्रिय शेती, निर्यात प्रोत्साहन आणि दर्जेदार बीजोत्पादनाच्या क्षेत्रात भारताच्या सहकारी आणि कृषी विकासाच्या सारथीची भूमिका बजावतील.

मल्टी-स्टेट कोऑपरेटिव्ह ऑरगॅनिक सोसायटी प्रमाणित सेंद्रिय उत्पादने प्रदान करून सेंद्रिय क्षेत्राशी संबंधित विविध उपक्रमांद्वारे देशांतर्गत तसेच जागतिक बाजारपेठेतील सेंद्रिय उत्पादनांची मागणी आणि वापर क्षमता जाणून घेण्यास मदत करेल. हे एकीकरण, प्रमाणन, चाचणी, खरेदी, स्टोरेज, प्रक्रिया, ब्रँडिंग आणि पॅकेजिंग तसेच प्राथमिक कृषी कर्जासह सदस्य सहकारी संस्थांमार्फत शेतकऱ्यांना सेंद्रिय उत्पादनांचे विपणन आणि आर्थिक सहाय्य यासाठी संस्थात्मक सहाय्य देखील प्रदान करेल. सेंद्रिय उत्पादनांच्या क्षेत्रात बहु-राज्य सेंद्रिय सहकारी संस्था निश्चितच मैलाचा दगड ठरेल.

या क्रमाने, परराष्ट्र मंत्रालय आणि वाणिज्य आणि उद्योग मंत्रालयाच्या सहकार्याने राष्ट्रीय स्तरावरील बहु-राज्य सहकारी निर्यात समितीची स्थापना करण्यात आली आहे. ही समिती निर्यातीला चालना देण्यासाठी सर्वसमावेशक संस्था म्हणून सहकार क्षेत्रातील निर्यातीवर भर देईल. यासोबतच, भारत सरकारच्या विविध मंत्रालयांच्या निर्यात संबंधित योजना आणि धोरणांचा लाभ मिळवून देण्यासाठी सहकारी संस्थांनाही मदत करेल.

बहुराज्यीय सहकारी निर्यात संस्थेच्या सहकार्याने सहकारी संस्थांच्या सभासदांना त्यांच्या वस्तू व सेवांच्या निर्यातीद्वारे चांगला भाव मिळू शकेल. यामुळे सरकारी क्षेत्रात रोजगाराच्या अधिक संधी निर्माण होतील आणि सहकारी उत्पादनांची निर्यात वाढवून मेक इन इंडियालाही प्रोत्साहन मिळेल. बियाणे हा शेतीच्या पायाचा आधार आणि मूळ मंत्र आहे. दर्जेदार बियाण्यांमुळे पीक उत्पादन चांगले होते. आजही आपल्या देशात चांगल्या बियाणांचा तुटवडा आहे. भारत सरकारच्या सहकार मंत्रालयाने भारतीय बियाणे सहकारी सोसायटीची स्थापना करून सहकारातून शेतकऱ्यांना दर्जेदार बियाणे उपलब्ध करून देण्यासाठी मोठा पुढाकार घेतला आहे. भारतीय बियाणे सहकारी संस्था दर्जेदार बियाणांचे उत्पादन, खरेदी, प्रक्रिया, ब्रँडिंग, लेबलिंग, पॅकेजिंग, साठवण, विपणन आणि वितरण यासाठी सर्वोच्च संस्था म्हणून काम करेल. दर्जेदार बियाणांच्या उत्पादनामुळे भारताचे पीक उत्पादन जगाच्या सरासरी उत्पादनावर आणणे शक्य होणार आहे. सध्या भारतात सुमारे ४६५ लाख क्विंटल बियाणांची गरज आहे, त्यात सहकारी क्षेत्राचा वाटा एक टक्क्यांपेक्षा कमी आहे. ही समिती सहकारी उत्पादन आणि प्रमाणित बियाणांच्या निर्यातीसाठी महत्त्वपूर्ण मदत करेल, यासोबतच भारतातील पारंपारिक बियाणांच्या संवर्धनाची जबाबदारीही भारतीय बियाणे सहकारी संस्था पार पाडेल.

भारत सरकारने तीन नवीन बहुराज्यीय सहकारी संस्थांच्या निर्मितीमुळे भारतीय सहकार चळवळीत नक्कीच नवी ऊर्जा निर्माण होईल. यामुळे अल्पावधीत सहकारातून समृद्धीचे स्वप्न साकार होण्यास मदत होईल. भारतीय लोकांना, विशेषतः ग्रामीण शेतकरी कुटुंबांना जमिनीवर फायदा होईल. सहकार उदय पत्रिका या तिन्ही बहुराज्यीय सहकारी संस्थांच्या उज्ज्वल भवितव्यासाठी शुभेच्छा देतो.

सहकार उदयच्या या अंकात नवीन बहुराज्यीय सहकारी संस्थांच्या तपशीलवार वर्णनाबरोबरच मनोरंजक विषयांची माहितीही देण्यात आली आहे. मागील अंकांप्रमाणेच या महिन्याचा अंकही तुम्हाला आवडेल अशी आम्हाला पूर्ण आशा आहे. आम्ही तुमच्या सूचनांची वाट पाहत आहोत.

खूप खूप धन्यवाद जय सहकार

12/20/24, 3:33 PM Sahkar Uday 8th issue - Marathi

अनेक दशकांपासून मूलभूत सुविधांपासून वंचित राहिलेल्या आणि त्यांची काळजी घेणारे कोणीच नव्हते, अशा समाजातील वंचितांना आम्ही प्राधान्य दिले. शतकानुशतके दाबून ठेवलेली भारताची ऊर्जा आणि शक्ती आता देशाच्या विकासासाठी वापरली जात आहे.

श्री नरेंद्र मोदी, पंतप्रधान

पंतप्रधान श्री मोदी यांचे निरोगी नागरिक, सुरक्षित जमीन, जलसंधारण आणि समृद्ध शेतकरी हे ध्येय साध्य करण्यासाठी राष्ट्रीय सहकारी संस्था महत्त्वाची भूमिका बजावतील. दर्जेदार बियाणांची निर्मिती, सेंद्रिय उत्पादनात वाढ आणि सहकारी उत्पादनांची निर्यात यामध्ये या संस्थांची भूमिका महत्त्वाची ठरणार आहे. त्यांच्या नफ्यातील 50 टक्के रक्कम शेतकऱ्यांच्या बँक खात्यात जाईल. 'भारत बीज' आणि 'भारत ऑरगॅनिक्स' ब्रँड देशांतर्गत आणि जागतिक बाजारपेठेतील विश्वसनीय ब्रँड बनतील.

श्री अमित शाह
केंद्रीय गृह आणि सहकार मंत्री

नवीन सहकार मंत्रालयाच्या स्थापनेनंतर सहकारातील कामांचा वेग वाढला आहे. एनसीयूआयमध्ये सहकार्याच्या माध्यमातून सर्व देशांच्या विकासासाठी एकत्रितपणे काम करण्यावरही चर्चा झाली. अर्जेंटिना, ब्राझील, पॅराग्वे, उरुग्वे आणि दक्षिण अमेरिकेतील मकोरसूर गटातील सहकारी नेते आणि अधिकारी यात सहभागी झाले होते.

श्री दिलीप संघानी, अध्यक्ष,
एनसीयूआई आणि इफको

देशाची युवाशक्ती जितकी मजबूत असेल तितक्या लवकर आपला देश विकसित भारताचे ध्येय साध्य करेल. आज भारत आपल्या तरुणांना कौशल्य आणि शिक्षणाद्वारे संधींचा लाभ घेण्यासाठी तयार करत आहे.

श्री बी.एल.वर्मा, केंद्रीय सहकार
राज्यमंत्री, भारत सरकार

आपले शेतकरी हे देशासाठी अमूल्य संसाधन आहेत. IFFCO मध्ये, आम्ही त्यांच्या अथक परिश्रमाला सलाम करतो आणि त्यांचे काम आणखी सोपे करण्यासाठी उत्सुक आहोत. आम्ही इफकोमध्ये नॅनो खत बनवले, जेणेकरून उत्पादन जास्त आणि शेतकऱ्यांना अधिक फायदा मिळू शकेल.

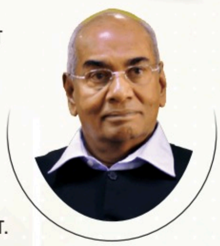

डॉ. उदय शंकर अवस्थी, व्यवस्थापकीय संचालक
आणि सीईओ, इफको

पंतप्रधान श्री नरेंद्र मोदी यांच्या नेतृत्वाखाली आणि केंद्रीय गृह आणि सहकार मंत्री श्री अमित शाह यांच्या मार्गदर्शनाखाली नॅशनल कोऑपरेटिव्ह ऑरगॅनिक्स लिमिटेडची स्थापना करण्यात आली आहे. भारतातील सेंद्रिय उत्पादनांना प्रोत्साहन देणे हा त्याचा मुख्य उद्देश आहे.

सहकार मंत्रालय, भारत सरकार

https://online.pubhtml5.com/dhhsc/ipvi/ 4/32

IFFCO

सहकार क्षेत्रातील क्रांतिकारक ठरतील तिन्ही नवीन राष्ट्रीय सहकारी संस्था

बियाण्यापासून बाजारपेठेपर्यंत पुरवठा साखळी मजबूत करण्यास मदत होईल

सहकार उदय टीम

- NCEL सुमारे 8500 कोटी रुपयांच्या निर्यात कराराने सुरू करत आहे.
- आगामी खरीपापासून प्रगत प्रमाणित बियाणे शेतकऱ्यांपर्यंत पोहोचण्यास सुरुवात होईल.
- सहकारी संस्था शेतकरी, सहकारी संस्था आणि जागतिक बाजारपेठ यांच्यातील महत्त्वाचा दुवा ठरतील.

बियाणे ते मार्केट' या साखळीला बळकट करून शेतकऱ्यांना सक्षम बनवण्याचा पंतप्रधान श्री नरेंद्र मोदी यांचा उद्देश पूर्ण करण्यासाठी केंद्रीय गृह आणि सहकार मंत्री श्री अमित शहा यांनी सहकार्याचा भक्कम आधार तयार केला आहे. शेतकऱ्यां-चे उत्पन्न वाढवण्यासाठी आणि संपूर्ण कृषी साखळीतील प्रत्येक दुवा मजबूत करण्यासाठी सहकार मंत्रा-लयाने तीन नवीन राष्ट्रीय स्तराव-रील सहकारी संस्था स्थापन केल्या आहेत, ज्या सहकार क्षेत्रातील क्रांति-कारक बनून लहान आणि अत्यल्प शेतकऱ्यांचे भविष्य बदलू शकतात. . शेतीतील उत्पादन वाढवण्यासाठी सुधारित बियाणांच्या उपलब्धतेसाठी राष्ट्रीय सहकारी बियाणे सोसायटीची स्थापना करण्यात आली आहे. पारं-पारिक देशी बियाण्यांचे संवर्धन आणि संवर्धन करणे हे समितीचे उद्दिष्ट आहे, ज्यामुळे जैवविविधता टिकवून ठेवण्यास मदत होईल. पर्यावरण रक्ष-णाच्या दृष्टिकोनातूनही ही समिती फायदेशीर ठरेल. बाजारातील मागणी-नुसार शेतीला प्रोत्साहन देण्यासाठी आणि ग्राहकांना उच्च दर्जाची उत्पा-दने देण्यासाठी सहकार मंत्रालयाने राष्ट्रीय सहकारी सेंद्रिय सोसायटीची स्थापना केली आहे. तसेच देशांतर्गत

व जागतिक मागणी लक्षात घेऊन राष्ट्रीय सहकारी निर्यात समितीची स्थापना करण्यात आली आहे.

त्याच्या स्थापनेच्या अगदी वर्षात, राष्ट्रीय सहकारी निर्यात समिती (NCEL) ने 8500 कोटी रुपयांच्या निर्यात सौद्यांसह सुरुवात केली आहे, जी लवकरच 15,000 कोटी रुपयांपर्यंत पोहोचण्याची अपेक्षा आहे. तर नॅशनल कोऑपरेटिव्ह बियाणे कंपनीने आगामी खरीप हंगामापर्यंत दर्जेदार सुधारित प्रमाणित बियाणे शेतकऱ्यांना पोहोचवण्याचे उद्दिष्ट ठेवले आहे. त्याचप्रमाणे सेंद्रिय उत्पादनांची विश्वासार्हता टिकवून ठेवण्यासाठी नॅशनल कोऑपरेटिव्ह ऑरगॅनिक सोसायटीने अभूतपूर्व तयारी केली आहे. शुभारंभासह, सेंद्रिय समितीने डझनभर उत्पादने बाजारात आणली आहेत, ज्यांना ग्राहकांचा पुरेसा पाठिंबा मिळत आहे.

सहकारातून समृद्धी' हे उद्दिष्ट पूर्ण करण्यासाठी आणि खेड्यापाड्यातील वंचित लोकांच्या तसेच अल्प व अल्पभूधारक शेतकऱ्यांच्या जीवनात समृद्धी आणण्यासाठी सहकार मंत्रालयाने विविध मंत्रालयांच्या सहकार्याने अनेक नवीन महत्त्वाची पावले उचलली आहेत. सहकारातून ग्रामीण अर्थव्यवस्था मजबूत करण्यासाठी केंद्रीय गृह आणि सहकार मंत्री श्री अमित शाह यांच्या नेतृत्वाखाली स्थापन करण्यात आलेल्या तीन राष्ट्रीय स्तरावरील सहकारी संस्थांचा औपचारिक शुभारंभ करण्यात आला आहे. श्री अमित शहा म्हणतात की, नव्याने स्थापन झालेल्या तीन समित्या ग्रामीण विकासाच्या क्षेत्राचा कणा बनतील जे शेतकऱ्यांचे उत्पादन आणि बाजारपेठ यांच्यातील मजबूत दुवा बनतील.

शेतकऱ्यांच्या बियाण्यांपासून ते बाजारपेठेपर्यंतच्या गरजा पूर्ण करण्यासाठी तिन्ही सहकारी संस्था अत्यंत प्रभावी ठरतील. देशांतर्गत बाजारपेठेपासून जागतिक बाजारपेठेपर्यंत पुरवठा साखळी मजबूत करण्यासाठी मागणीवर आधारित शेतीवर भर दिला जाईल. देशातील सुधारित आणि प्रमाणित बियाणांची मोठी मागणी लक्षात घेऊन सहकार मंत्रालयाने राष्ट्रीय सहकारी बियाणे सोसायटीची स्थापना केली आहे. कृषी शास्त्रज्ञांच्या मते, केवळ प्रमाणित सुधारित बियाणेच पिकांच्या उत्पादकतेत लक्षणीय वाढ करू शकतात. अन्नसुरक्षेच्या दृष्टिकोनातून हे अत्यंत महत्वाचे पाऊल मानले जात आहे. तर राष्ट्रीय सहकारी निर्यात समिती (एन सी ई एल) आंतरराष्ट्रीय स्तरावर अन्न उत्पादने आणि इतर सहकारी उत्पादने निर्यात करण्यासाठी स्थापन करण्यात आली आहे. जगातील सेंद्रिय उत्पादनांची वाढती मागणी लक्षात घेऊन सहकार मंत्री श्री अमित शहा यांच्या नेतृत्वाखाली राष्ट्रीय सहकारी सेंद्रिय सोसायटीची स्थापना करण्यात आली आहे. आरोग्याबाबत वाढत्या जागरूकतेमुळे देशांतर्गत बाजारपेठेत तसेच जागतिक बाजारपेठेत सेंद्रिय उत्पादनांना मोठी मागणी आहे. याचा थेट फायदा शेतकऱ्यांना होणार आहे. ही उत्पादने ग्राहकांपर्यंत पोहोचवण्याची संपूर्ण साखळी तयार असेल, जी शेतकऱ्यांना त्यांच्या शेतातून थेट विक्री करण्याची सुविधा देईल.

या तीन राष्ट्रीय स्तरावरील सहकारी संस्थांचे लाभ त्यांच्या शेतकरी सभासदांनाही मिळतील. केंद्रीय गृह आणि सहकार मंत्री श्री अमित शहा म्हणाले की, या राष्ट्रीय स्तरावरील सहकारी संस्थांच्या स्थापनेचा उद्देश केवळ शेतकऱ्यांची आर्थिक स्थिती सुधारणे नाही तर त्यांचे उत्पन्न अनेक पटींनी वाढवणे हा आहे.

सहकारी बियाणे संस्था सर्वात मोठी बियाणे उत्पादक बनणार आहे

पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या 'सहकारातून समृद्धी' या संकल्पनेची

सहकारी बियाणे संस्था सर्वात मोठी बियाणे उत्पादक बनणार आहे

पूर्तता करण्यासाठी केंद्रीय गृह व सहकार मंत्री श्री अमित शहा यांच्या नेतृत्वाखाली सहकार क्षेत्रात दूरदृष्टी-चे निर्णय घेतले जात आहेत. या दिशेने, राष्ट्रीय स्तरावरील बहु-राज्य सहकारी संस्था 'भारतीय बियाणे सहकारी संस्था लिमिटेड' (BBSSL) प्रगत आणि पारंपारिक बियाणे संशोधन आणि उत्पादन सोबत प्रक्रिया आणि विपणनासाठी एक छत्र संस्था म्हणून महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावेल. यादवारे दर्जेदार बियाणे उत्पादन आणि वितरणामुळे देशातील कृषी उत्पादनात वाढ होणार आहे. यामुळे देशाचे आयात बियाण्यांवरील अवलंबित्व कमी होईल आणि कृषी आणि सहकार क्षेत्रात रोजगाराच्या अधिक संधी निर्माण होतील.

बियाणांची मागणी आणि पुरवठा यातील तफावत कमी होईल

कृषी क्षेत्रातील बियाणांची मागणी आणि पुरवठा यातील मोठी तफावत भरून काढण्यात BBSAL मोठी भूमिका बजावेल. सध्या एकट्या भारतात बियाणांची एकूण गरज सुमारे ४६५ लाख क्विंटल आहे. यापैकी सरकारी कंपन्या केवळ 165 लाख क्विंटल उत्पादन करू शकल्या आहेत. यामध्ये सहकार क्षेत्राचा वाटा केवळ एक टक्क्यांहून कमी आहे. बीबीएसएसएल-च्या माध्यमातून हे प्रमाण बदलले जाईल. सहकारी संस्थेतून मोठ्या प्रमाणात बियाणांचे उत्पादन होणार आहे.

बीबीएसएसएल च्या केंद्रस्थानी देशातील तीन प्रमुख सहकारी संस्था आहेत - इंडियन फार्मर्स फर्टीलायझर को-ऑपरेटिव्ह लिमिटेड (इफको), कृषक भारती को-ऑपरेटिव्ह लिमिटेड (कृभको) आणि राष्ट्रीय कृषी सहकारी विपणन महासंघ (नेफेड) आणि दोन मोठ्या वैधानिक संस्था. भारत सरकारचे, राष्ट्रीय दुग्धविकास प्राधिकरण. बोर्ड (एनडीडीबी) आणि राष्ट्रीय सहकारी विकास महामंडळ (एनसीडीसी) जोडले गेले आहेत. ते सर्व शेतकऱ्यां-पर्यंत पोहोचले आहेत. या संस्थांच्या माध्यमातून सर्व सहकारी संस्था एकाच मार्गाच्या नकाशावर समान ध्येय ठेवून एकाच दिशेने काम करतील. ते म्हणाले की जेव्हा सर्व संस्था रोड मॅपचे अनुसरण करतात तेव्हा गती स्वाभाविकपणे वाढते. यासह, मल्टिस्टेट सहकारी संस्था, राज्यस्तरीय सहकारी संस्था, जिल्हास्तरीय सहकारी संस्था आणि पीएसीएस देखील सामील होऊ शकतील.

अशाप्रकारे, एक मॉडेल तयार केले आहे ज्यामध्ये प्रत्येक प्रकारचे सहकारी त्याचा भाग बनू शकतात आणि या बियाणे सहकारी संस्थांना त्यांचे समर्थन मिळू शकेल. त्यानंतर जागतिक बाजारपेठेत पाठविण्यापर्यंतची संपूर्ण व्यवस्था सहकार क्षेत्रातूनच केली जाईल. ही संपूर्ण यंत्रणा जागतिक दर्जाची आणि सर्वात आधुनिक असेल. श्री शाह म्हणाले की, ही बियाणे सहकारी संस्था मर्यादित अनेक उद्देश पूर्ण करेल.

निर्यातीला चालना देण्यासाठी राष्ट्रीय

राष्ट्रीय सहकारी बियाणे समिती

- नॅशनल कोऑपरेटिव्ह सीड सोसायटी लिमिटेडने ब्रीडर बियाणे तयार करण्यासाठी भारतीय कृषी संशोधन परिषद (आइसीएआर) सोबत करार केला.
- प्रमाणित बियाणांच्या प्रसारासाठी कृषी सचिवांसोबत बियाणे समितीची बैठक झाली आहे.
- प्रमाणित बियाणे तयार करण्यासाठी सहकारी संस्थेने राष्ट्रीय बियाणे महामंडळाकडे (एनएससी) 5000 हेक्टर जमिनीची मागणी केली आहे.
- उत्तर प्रदेशसह अनेक राज्यांनी शेतकऱ्यांना बियाणे उपलब्ध करून देण्यासाठी सुधारित आणि प्रमाणित बियाणांचे मिनी किट वितरित करण्याचे धोरण तयार केले आहे.
- आगामी खरीप हंगामात शेतकऱ्यांना सुधारित जातीच्या बियाण्यांचा पुरवठा सुरू होण्याची शक्यता आहे, ज्याला सिंगल ब्रँड भारत सीड्स म्हणून ओळखले जाईल.
- यामध्ये इफको आणि कृभको सारख्या सहकारी संस्था शेतकऱ्यांना दर्जेदार 'भारत बियाणे' पुरवठा आणि वितरणात महत्त्वाची भूमिका बजावतील.
- नॅशनल कोऑपरेटिव्ह सीड सोसायटीच्या सदस्यत्वासाठी आतापर्यंत 8000 अर्ज प्राप्त झाले आहेत.
- ही समिती लहान शेतकऱ्यांना बीजोत्पादनाशी जोडून स्थानिक हवामानावर आधारित पिकांच्या बियाण्यांना प्राधान्य देईल. यामध्ये प्राथमिक कृषी पतसंस्था (पैक्स), शेतकरी गट आणि शेतकरी उत्पादन संस्था (एफपीओ) यांचा समावेश असेल. पहिल्या टप्प्यात अशा लोकांची ओळख पटवली जात आहे

निर्यातीत सहकारी संस्था पुढे जातील

स्तरावरील निर्यात सहकारी सोसायटीची स्थापना हे मोदी सरकारचे 'सहकारातून समृद्धी' या संकल्पनेला साकार करण्याच्या दिशेने एक महत्वाचे पाऊल आहे. केंद्रीय गृह आणि सहकार मंत्री श्री अमित शाह यांनी नवी दिल्ली येथे नव्याने स्थापन झालेल्या तीन 'बहु-राज्य सहकारी संस्थां' पैकी एक असलेल्या नॅशनल को-ऑपरेटिव्ह एक्स्पोर्ट लिमिटेड (एनसीईएल) च्या एका कार्यक्रमात सांगितले की, पंतप्रधान श्री नरेंद्र मोदी यांची दृष्टी साकार करण्याच्या दिशेने सहकार्यातून समृद्धीचा, आम्ही एक अतिशय महत्वाचा टप्पा पार करत आहोत.

कृषी निर्यात, शेतकरी समृद्धी, बदलते पीक पद्धती, सेंद्रिय उत्पादनांसाठी जागतिक बाजारपेठ, जैवइंधनाच्या जागतिक बाजारपेठेत भारताचा प्रवेश आणि सहकारी संस्थांना बळकट करणे या व्यापक उद्देशाने नॅशनल कोऑपरेटिव्ह एक्सपोर्ट लिमिटेड ही सहकारी क्षेत्रात सुरू करण्यात आली आहे. 2027 पर्यंत देशातील दोन कोटी शेतकऱ्यांची जमीन नैसर्गिक शेती करण्यास सक्षम बनवण्याचाही यात समावेश आहे. NCEL या शेतकऱ्यांच्या सेंद्रिय उत्पादनांची जागतिक बाजारपेठेत उत्तम पॅकेजिंग, विश्वासार्ह ब्रँडिंग आणि उच्च दर्जाच्या प्रमाणपत्रांसह विक्री करेल.

शेतकऱ्यांना 50 टक्के नफा मिळे

लनॅशनल को-ऑपरेटिव्ह एक्स्पोर्ट लिमिटेडमार्फत निर्यात नफ्यातील किमान 50 टक्के शेतकऱ्यांना जाईल आणि तो थेट त्यांच्या बँक खात्यात जमा केला जाईल. श्री अमित शाह म्हणाले की, आगामी काळात एनसीईएल खरेदी, साठवण, प्रक्रिया, विपणन, ब्रँडिंग, लेबलिंग, पॅकेजिंग, प्रमाणन, संशोधन आणि विकास यासारख्या पैलूंसह संपूर्ण निर्यात वातावरण तयार करेल. नॅशनल कोऑपरेटिव्ह एक्स्पोर्ट लिमिटेड हा आगामी काळात खूप मोठा आणि यशस्वी सहकारी उपक्रम ठरेल, असे ते म्हणाले. एनसीईएल केवळ नफ्यावर लक्ष केंद्रित करणार नाही तर शेतकऱ्यांच्या हितावर लक्ष केंद्रित करणे हे त्याचे मुख्य लक्ष्य असेल. यामुळे शेतकर्यांना त्यांच्या सेंद्रिय उत्पादनांना सध्या मिळत असलेल्या किंमतीपेक्षा दीड ते दोन पट भाव मिळणार आहे. त्यामुळे शेतकऱ्यांच्या समृद्धीचा मार्ग खुला होईल. श्री शाह म्हणाले की, पंतप्रधान मोदींनी देशात नैसर्गिक शेतीला चालना देण्यासाठी अनेक पुढाकार घेतले आहेत.

राष्ट्रीय सहकारी निर्यात समिती

- नॅशनल कोऑपरेटिव्ह एक्स्पोर्ट सोसायटीच्या स्थापनेसह 8500 कोटी रुपयांचे निर्यात करार झाले.
- लवकरच 15,000 कोटी रुपयांच्या निर्यातीचे लक्ष्य गाठण्याची अपेक्षा आहे
- एनसीईएल भारतीय दूतावासांना वाणिज्य आणि परराष्ट्र व्यवहार मंत्रालयाशी जोडेल
- 1500 हून अधिक सहकारी संस्था एनसीईएल च्या सदस्य झाल्या आहेत.
- 12.58 लाख टन तांदूळ आणि 50 हजार टन साखर निर्यातीसाठी करारावर स्वाक्षरी
- दूध आणि दुग्धजन्य पदार्थ, इसबगोल, जिरे, सेंद्रिय उत्पादने, इथेनॉल, मसाले आणि इतर वस्तूंची निर्यात.
- एनसीईएल नैसर्गिक शेती करणाऱ्या दोन कोटी शेतकऱ्यांना जोडणार आहे
- छोट्या समित्यांना आर्थिक मदत करेल
- 50 टक्के नफा सभासद शेतकऱ्यांच्या बँक खात्यात जाईल

प्रथमच 8500 कोटी रुपयांची निर्यात ऑर्डर

एनसीईएल ला 8500 कोटी रुपयांच्या निर्यात ऑर्डर प्राप्त झाल्या आहेत. तर 15,000 कोटी रुपयांच्या ऑर्डरवर वाटाघाटी सुरू आहेत, ज्याची लवकरच पुष्टी होण्याची अपेक्षा आहे. केंद्रीय गृह आणि सहकार मंत्री श्री अमित शाह म्हणाले की, आगामी काळात इफको, कृभको आणि अमूल प्रमाणेच नॅशनल कोऑपरेटिव्ह एक्स-पोर्ट लिमिटेड देखील एक खूप मोठा आणि यशस्वी सहकारी उद्योग सिद्ध होणार आहे. श्री शाह म्हणाले की, देशाच्या एकूण अन्न उत्पाद-नात सहकार क्षेत्राचा वाटा 30 टक्के, साखर उत्पादनात 30 टक्के आणि दूध उत्पादनात सुमारे 17 टक्के वाटा आहे. देशातील शेतकऱ्यांना पुरविल्या जाणाऱ्या एकूण वित्तपैकी सुमारे ४२ टक्के निधी सहकारी संस्थांद्वारे केला जातो. श्री शाह म्हणाले की, साखर उत्पादनात सहकारी संस्थांचे योगदान ३० टक्के आहे. साखर निर्यातीत-ही सहकारी क्षेत्राचा वाटा वाढवावा लागेल. दूध उत्पादनात सहकारी संस्थांचे योगदान 17 टक्के असूनही दुग्धजन्य पदार्थांच्या निर्यातीतील योगदान दोन टक्क्यांपेक्षा कमी आहे.

विविध मंत्रालयांचे सहकार्य:

एनसीईएल उद्योग मंत्रालय, परराष्ट्र व्यवहार मंत्रालय आणि आमच्या दूतावासांना जागतिक बाजारपेठेत आपले अस्तित्व मजबूत करण्याच्या सरकारच्या दृष्टीकोनाशी जोडण्याचे काम करेल. बाजाराच्या मागणीनुसार उत्पादन सुनिश्चित करण्यासाठी, शेतकरी उत्पादन संघटना (एफपीओ) आणि प्राथमिक कृषी पतसंस्था (पैक्स) यांचा समावेश करून एक मसुदा तयार केला जाईल. सहकार क्षेत्रात प्रचंड क्षमता आहे आणि त्याचा उपयोग करण्यासाठी एनसीईएल हे एक माध्यम बनेल, जे शेतकरी, सहकारी संस्था आणि जागतिक बा-जारपेठ यांच्यातील दुवा म्हणून काम करेल. एनसीईएल लहान समित्यांना आवश्यक वित्त आणि माहिती देखील प्रदान करेल. एनसीईएल लहान शेत-कऱ्यांना नाममात्र शुल्कात ब्रँड जागरू-कता, गुणवत्ता जागरूकता, आवश्यक पायाभूत सुविधा आणि उत्पादनाची गुणवत्ता सुनिश्चित करणे यासारखे कार्य देखील प्रदान करेल.

दोन वर्षांत निर्यात दुप्पट होईल

सहकारी क्षेत्राच्या निर्यातीसाठी एक छत्र संस्था म्हणून नव्याने स्थापन झालेल्या नॅशनल कोऑपरेटिव्ह एक्सपोर्ट लिमिटेड (एनसीईएल) ची 25 जानेवारी 2023 रोजी बहु-राज्य सहकारी समिती अधिनियम, 2002 अंतर्गत नोंदणी करण्यात आली आहे. 2025 पर्यंत सध्याच्या 2,160 कोटी रुपयांच्या महसुलात दुप्पट वाढ कर-ण्याच्या उद्देशाने, एनसीईएल ने मोठ्या प्रमाणात सहकारी संस्थांची नोंदणी केली आहे ज्यात कृषी आणि संलग्न क्रियाकलाप तसेच हातमाग आणि हस्तकला वस्तूंचा समावेश आहे. निर्यातीत स्वारस्य असले-ल्या प्राथमिक ते सर्वोच्च स्तरापर्यंत (पैक्स ते अपेक्स पर्यंत) सर्व सहकारी समिती एनसीईएल चे सदस्य होण्यास पात्र आहेत. जागतिक स्तरावर व्यापक बाजारपेठांमध्ये प्रवेश करून भारतीय सहकारी क्षेत्रातील अतिरिक्त निर्यातीवर लक्ष केंद्रित करण्याचे एन-सीईएल चे उद्दिष्ट आहे.

एनसीईएल चार राष्ट्रीय सहकारी संस्थांद्वारे चालवली जाईल

चार प्रमुख सहकारी समिती - गुजरात सहकारी दूध विपणन महासंघ (जीसीएमएमएफ-- अमूल), भारतीय शेतकरी खत सहकारी (इफको), कृषक भारती सहकारी (कृभको) आणि राष्ट्रीय कृषी सहकारी विपणन महासंघ (नेफेड) आणि राष्ट्रीय सहकारी विकास महामंडळ (एनसीडीसी) यांनी संयुक्तपणे पासून एनसीईएल ला समर्थन दिले.

भारतीय सेंद्रिय उत्पादनांना जागतिक मान्यता मिळेल: श्री अमित शाह

- ❍ नॅशनल को-ऑपरेटिव्ह ऑरगॅनिक सोसायटी शेतकरी आणि ग्राहकांच्या बियाणे आत्मविश्वासाच्या संकटावर मात करेल
- ❍आंतरराष्ट्रीय मानकांची पूर्तता करण्यासाठी देशभरात तहसील स्तरावर अत्याधुनिक प्रयोगशाळा स्थापन करण्यात येणार आहेत.
- ❍ सेंद्रिय समिती बाजारापेक्षा 10 टक्के जास्त दराने सेंद्रिय उत्पादन खरेदी करेल.
- ❍ सेंद्रिय शेती करणाऱ्या शेतकऱ्यांची संख्या वाढवण्याचे लक्ष्य, सध्या 35 लाखांहून अधिक सेंद्रिय शेतकरी
- ❍ सेंद्रिय उत्पादने देशांतर्गत आणि आंतरराष्ट्रीय बाजारपेठेत 'भारत ऑरगॅनिक' नावाने उपलब्ध होतील.

सहकार उदय टीम

ग्रामीण अर्थव्यवस्थेला बळकट करण्यासाठी आणि पंतप्रधान श्री नरेंद्र मोदी यांच्या स्वावलंबी भारत आणि 'सहकारातून समृद्धी' या आकांक्षेनुसार सेंद्रिय उत्पादनांच्या क्षेत्रात भारताला जागतिक स्तरावर नेतृत्व करण्यासाठी राष्ट्रीय स्तरावरील बहु-राज्य सहकारी संस्था म्हणून राष्ट्रीय सहकारी सेंद्रिय संस्था. लिमिटेड (एनसीओएल) ची स्थापना केली आहे. केंद्रीय गृह आणि सहकार मंत्री श्री अमित शाह म्हणाले, 'राष्ट्रीय स्तरावरील सहकारी सोसायटीची स्थापना हे सेंद्रिय उत्पादनांना स्थानिक ते जागतिक पातळीवर प्रोत्साहन देण्यासाठी एक महत्वाचे पाऊल आहे. स्वावलंबी भारत घडवण्यासाठी नैसर्गिक शेती साध्य करण्यासाठी आपल्याला अनेक आघाड्यांवर समन्वयाने काम करावे लागेल.नैसर्गिक शेती ५० टक्क्यांहून अधिक वाढवण्याच्या उद्देशाने बहुआयामी दृष्टिकोन स्वीकारावा लागेल.

श्री शाह म्हणाले की, भारतासाठी हे समाधानकारक आहे की, देश कृषी उत्पादनाच्या क्षेत्रात केवळ स्वावलंबी नाही, तर त्याचे अतिरिक्त उत्पादनही आहे. मोदी सरकारने देशातील अल्पभूधारक आणि अल्पभूधारक शेतकऱ्यांना डोळ्यासमोर ठेवून कृषी अर्थव्यवस्था मजबूत केली आहे. देशातील सर्व शेतकरी सहकारातून नैसर्गिक शेतीत सहभागी झाल्यास केंद्र सरकारची चार उद्दिष्टे भारत साध्य करू शकतो. ही उद्दिष्टे आहेत - प्रत्येक नागरिक निरोगी, जमीन सुरक्षित, पाणी सुरक्षित आणि आपला शेतकरी समृद्ध झाला पाहिजे.

देशातील प्रत्येक जिल्ह्यात आणि तहसीलमध्ये लॅब सुरू होतील

दीर्घकालीन बाजार नियोजनासाठी, देशातील प्रत्येक जिल्हा आणि तहसीलमध्ये राष्ट्रीय सेंद्रिय उत्पादन कार्यक्रम (एनपीओपी) द्वारे मान्यताप्राप्त प्रयोगशाळा निर्माण करण्याची गरज आहे. एकूण 246 प्रयोगशाळा असून त्यापैकी 147 खाजगी आणि 99 सरकारी क्षेत्रातील आहेत. यापैकी केवळ 34 प्रयोगशाळा NPOP द्वारे मान्यताप्राप्त आहेत. सरकारने भारतीय अन्न सुरक्षा आणि मानक प्राधिकरण (एफएएसएसएआई) आणि इतर सरकारी संस्थांच्या सहकार्याने 2024 पर्यंत सुमारे 100 मोबाइल प्रयोगशाळा आणि 205 कायमस्वरूपी प्रयोगशाळा स्थापन करण्याचा निर्णय घेतला आहे. यामुळे 300 अतिरिक्त प्रयोगशाळा वाढणार आहेत. शेतकऱ्यांना त्यांची उत्पादने प्रमाणित करण्याची सुविधा मिळेल आणि एनसीओएल ला प्रमाणित उत्पादने खरेदी करण्याची सुविधा देखील मिळेल.

पिकांची उत्पादकता वाढवण्यासाठी खते आणि कीटकनाशकांच्या अतिवापराच्या

भारत ऑरगॅनिक्स' ब्रँडची सेंद्रिय उत्पादने बाजारात आणली

सहकार उदय टीम

- डाळ, साखर, ज्वारी, तांदूळ यासह अनेक उत्पादने ग्राहकांपर्यंत पोहोचली
- भारताचा सेंद्रिय ब्रँड जगावर वर्चस्व गाजवण्यास उत्सुक आहे
- शेतकऱ्यांना प्रीमियम किंमत मिळेल आणि ग्राहकांना विश्वासार्ह उत्पादने मिळतील.
- पुढील महिन्यापर्यंत 20 हून अधिक 'भारत ऑरगॅनिक्स' उत्पादने बाजारात पोहोचवण्याची तयारी
- मदर डेअरी आणि अमूलच्या 150 हून अधिक स्टोअरसह फ्लिपकार्टवर सेंद्रिय उत्पादने विकली जात आहेत.
- गेल्या आर्थिक वर्षात सेंद्रिय उत्पादनांची निर्यात 3,12,000 टनांवर पोहोचली आहे
- अमेरिका, युरोपियन युनियन, कॅनडा आणि इतर देशांमध्ये 5,525 कोटी रुपयांची निर्यात
- 2022-23 मध्ये 29 लाख टन प्रमाणित सेंद्रिय उत्पादनांचे उत्पादन

नॅशनल कोऑपरेटिव्ह ऑरगॅनिक सोसायटी (एनसीओएल) लाँच केल्यामुळे, अर्धा डझन 'भारत ऑरगॅनिक्स' उत्पादने बाजारात दाखल झाली. अरहर डाळ, मूग डाळ, चणा डाळ, बेसन, ज्वारीचे पीठ, खांडसरी साखर, राजमा, बासमती तांदूळ आणि सोना मसुरी बाजारात आणताना केंद्रीय गृह व सहकार मंत्री श्री अमित शाह म्हणाले की, पहिल्या टप्प्यात भारताची ही उत्पादने ऑरगॅनिक ब्रँड लाँच केला जाईल. फ्लिपकार्टच्या ऑनलाइन प्लॅटफॉर्मवर सवलतीच्या दरात उत्पादनांची विक्री सुरू झाली आहे, त्यात मदर डेअरी आणि सफालच्या 160 आउटलेटचा समावेश आहे. सध्या या उत्पादनांची विक्री नॅशनल कॅपिटल रिजन (एनसीआर) मध्ये सुरू झाली आहे, जी लवकरच देशभरात केली जाईल.

सेंद्रिय संकल्पनेसोबतच सर्व सेंद्रिय उत्पादनांचे रिटेल आउटलेट नेटवर्कही सुरू करण्यात आले आहे. श्री शाह म्हणाले की, आगामी काळात भारत ऑरगॅनिक्स हा भारतातील तसेच जागतिक सेंद्रिय उत्पादनांच्या बाजारपेठेतील सर्वात विश्वासार्ह आणि सर्वात मोठा ब्रँड बनेल. ते म्हणाले की डिसेंबर 2023 पर्यंत एकूण 20 उत्पादने लाँच केली जातील आणि शेतकऱ्यांना त्याचा लाभ मिळण्यास सुरुवात होईल.

जागतिक स्तरावर, 190 देशांमध्ये 749 लाख हेक्टर जमिनीवर सेंद्रिय शेती केली जाते. तर सेंद्रिय शेतीच्या क्षेत्रात भारत जगात चौथ्या क्रमांकावर आहे. भारतातील सेंद्रिय शेती करणाऱ्या शेतकऱ्यांची संख्या जगात सर्वाधिक असल्याचा धक्कादायक आकडा आहे

भारतात 27 लाख हेक्टर जमीन प्रमाणित सेंद्रिय प्रमाणीकरणाखाली आहे. यामध्ये लागवडीखालील आणि वन्य पीक क्षेत्राचा समावेश होतो. अधिकृत आकडेवारीनुसार देशात 2022-23 मध्ये 29 लाख टन प्रमाणित सेंद्रिय उत्पादनांचे उत्पादन झाले. सहकार मंत्रालयाच्या म्हणण्यानुसार, सेंद्रिय उत्पादनांची संपूर्ण पुरवठा साखळी सहकारी नेटवर्कद्वारे कव्हर केली जाईल. मध्य प्रदेश, उत्तराखंड, गोवा, महाराष्ट्र, गुजरात आणि ईशान्येकडील राज्ये ही देशातील काही राज्ये आहेत जी प्रमाणित सेंद्रिय जमिनीत आघाडीवर आहेत.

वाईट परिणामांचा उल्लेख करून श्री शाह म्हणाले की, शेताची सुपीकता कमी करण्यासोबतच त्यामुळे जमीन आणि पाणीही प्रदूषित होते आणि त्यामुळे अनेक प्रकारचे रोग होतात. श्री शाह म्हणाले की, पंतप्रधान श्री मोदी यांनी देशातील शेतकऱ्यांना नैसर्गिक शेतीचा अवलंब करण्याचे आवाहन केले आहे.

देशातील 90 टक्के लोक ग्रामीण आणि कृषी क्षेत्र, छोटे आणि अत्यल्प शेतकरी आणि आठ लाखांहून अधिक नोंदणीकृत सहकारी संस्थांच्या माध्यमातून सहकारी चळवळीत सामील झाले आहेत. नैसर्गिक शेतीमुळे खतांची मागणी कमी होईल आणि अन्नधान्याचे उत्पादनही वाढेल, असे ते म्हणाले.

सरकारने ही यंत्रणा बनवली असून त्याद्वारे शेतकऱ्यांच्या बँक खात्यात पैसे पाठवले जातील याची तरतूद करण्यात आली आहे. या अंतर्गत, किमान आधारभूत किमतीच्या (एमएसपी) वर मिळालेल्या किमतीच्या 50 टक्के रक्कम थेट शेतकऱ्यांच्या बँक खात्यात जमा केली जाईल.

एनसीओएल ची नोंदणी 25 जानेवारी 2023 रोजी बहु-राज्य सहकारी संस्था अधिनियम, 2002 अंतर्गत करण्यात आली. देशातील तीन प्रमुख सहकारी संस्था - नॅशनल कोऑपरेटिव्ह कंझ्युमर्स फेडरेशन ऑफ इंडिया लिमिटेड (एनसीसीएफ), गुजरात कोऑपरेटिव्ह मिल्क मार्केटिंग फेडरेशन लिमिटेड (जीसीएमएमएफ) आणि नॅशनल ॲग्रिकल्चरल कोऑपरेटिव्ह मार्केटिंग फेडरेशन ऑफ इंडिया लिमिटेड (नेफेड) आणि सरकारच्या दोन मोठ्या वैधानिक संस्था. इंडिया, नॅशनल डेअरी डेव्हलपमेंट कॉर्पोरेशन. बोर्ड (एनडीडीबी) आणि राष्ट्रीय सहकारी विकास महामंडळ (एनसीडीसी) यांनी संयुक्तपणे एनसीओएल ला प्रोत्साहन दिले आहे. याची सुरुवात 500 कोटी रुपयांच्या अधिकृत भांडवलाने झाली आहे.

सहकार उदय टीम

➲ अमृत वाटिका महान भारताचा संकल्प मजबूत करेल: पंतप्रधान

➲ लोहपुरुष सरदार पटेल यांच्या जयंती निमित्त देशातील 7500 स्थानांहून अमृत कलश राजधानीत आणल्या गेले .

मेरी माती मेरा देश मोहीम ही त्या शूर पुरुष आणि महिलांना श्रद्धांजली आहे ज्यांनी देशासाठी सर्वोच्च बलिदान दिले. लोकसहभागाच्या भावनेने, देशभरातील गाव आणि पंचायत, गट, शहरी संस्था, राज्य आणि राष्ट्रीय स्तरावरील अनेक कार्यक्रम आणि कार्यक्रम या मोहिमेचा भाग बनले. या मोहिमेत अमृत कलश यात्रेत ग्रामीण भागातील आणि शहरी भागातील सहा लाखांहून अधिक गावांमधून माती आणि तांदळाचे धान्य गोळा करण्यात आले. राष्ट्रीय एकता दिवस म्हणून ओळखल्या जाणार्या लोहपुरुष सरदार पटेल यांच्या जयंतीनिमित्त नवी दिल्लीच्या कर्तव्य पथावर मेरी माती मेरा देश अभियानाच्या अमृत कलश यात्रेच्या समारोप कार्यक्रमात पंतप्रधान श्री नरेंद्र मोदी सहभागी झाले. अमृत महोत्सवातील लोकांच्या विक्रमी सहभागाचा संदर्भ देत श्री मोदी म्हणाले, 'अमृत काल हा भारताच्या 75 वर्षांच्या विकासाच्या प्रवासाचा संकल्प बनत आहे.' त्यांनी सर्व राज्ये आणि केंद्रशासित प्रदेशांमधून गोळा केलेल्या मातीने अमृत वाटिका आणि अमृत वाटिका बनवली. अमृत महोत्सव स्मारकाची पायाभरणी केली आणि म्हणाले की, देशभरातील वनस्पतींसह स्थापन होत असलेली अमृत वाटिका येणाऱ्या पिढ्यांना 'एक भारत, सर्वोत्तम भारत'ची माहिती देईल. देशाच्या प्रत्येक भागातून गोळा केलेल्या या मातीतून अमृत वाटिका आणि अमृत महोत्सव स्मारक बांधण्यात येणार आहे.

पंतप्रधानांनी देशातील तरुणांसाठी 'मेरा युवा भारत' व्यासपीठ सुरू केले, जे 21 व्या शतकात राष्ट्र उभारणीत मोठी भूमिका बजावेल. ते म्हणाले की, देशातील प्रत्येक तरुणांना एका

व्यासपीठावर आणण्यासाठी आणि राष्ट्र उभारणीत जास्तीत जास्त सहभाग सुनिश्चित करण्यासाठी हे एक उत्तम माध्यम बनेल. 'माय भारत' वेबसाइटच्या शुभारंभाबद्दल माहिती देताना श्री मोदी म्हणाले की, तरुणांसाठी चालवले जाणारे विविध कार्यक्रम या व्यासपीठावर समाविष्ट केले जातील. पंतप्रधानांनी तरुणांना जास्तीत जास्त त्याच्याशी जोडून भारताला नव्या ऊर्जेने पुढे नेण्याचे आवाहन केले. माय भारतचे उद्दिष्ट तरुणांना समुदाय बदलाचे एजंट आणि राष्ट्रनिर्माते बनण्यासाठी प्रेरित करणे आणि त्यांना सरकार आणि नागरिकांमधील 'युवा सेतू' म्हणून काम करण्यास सक्षम करणे आहे.

अमृत महोत्सवात पंतप्रधानांनी राष्ट्रीय चेतना जागवली

यावेळी केंद्रीय गृह आणि सहकार मंत्री श्री अमित शाह यांनी आपल्या भाषणात सांगितले की, सरदार पटेल यांच्या जयंतीनिमित्त देशातील 7500 ठिकाणांहून पवित्र माती गोळा करून ती येथे पोहोचली आहे. श्री शाह म्हणाले, 'पंतप्रधान श्री नरेंद्र मोदी यांनी दोन मोठे कार्यक्रम एकत्र केले आहेत. स्वातंत्र्याच्या अमृत महोत्सवाच्या दोन लाख कार्यक्रमांच्या समारोपाने अमृत कालची सुरुवात होत आहे. स्वातंत्र्याच्या अमृत महोत्सवापासून स्वातंत्र्याच्या शताब्दीपर्यंतची 25 वर्षे हा देशाला महान आणि जगातील प्रत्येक क्षेत्रात प्रथम स्थान देण्याचा काळ आहे. भारताला समृद्ध आणि सुरक्षित बनवण्याचा संकल्प घेण्याची आणि तो संकल्प पूर्ण करण्याची हीच वेळ आहे." श्री अमित शाह म्हणाले की, पंतप्रधान श्री मोदी यांनी अमृत महोत्सवाच्या वर्षभरात राष्ट्रीय चेतना जागृत करून महान भारत निर्माण करण्याचा संकल्प केला आहे. आमच्या समोर ठेवले. देशभरातून येणारी माती इथल्या अमृतबागेत रूपांतरित होणार असून ही अमृतबाग आपल्याला महान भारत घडवण्याची प्रेरणा देत राहील, असे ते म्हणाले.

भारताची माती आपल्या आत्म्यांना जोडते: पंतप्रधान

आझादीच्या अमृत महोत्सवाच्या समारोपासाठी मातीचा घटक म्हणून वापर करण्यामागील भावना व्यक्त

करताना पंतप्रधान श्री मोदी एका कवीच्या शब्दात म्हणाले, 'ही मातीची माती आहे जिथे संस्कृतींचा विकास झाला, मानवाने प्रगती केली आणि तिचा ठसा उमटला. त्या काळातील.' श्री मोदी म्हणाले, 'भारताच्या मातीत चैतन्य आहे. त्यात एक जीवसृष्टी आहे ज्याने सभ्यतेचा ऱ्हास रोखला आहे." त्यांनी सांगितले की किती संस्कृती नष्ट झाल्या, तर भारत अजूनही मजबूत आहे. पंतप्रधान म्हणाले, 'भारताची माती आपल्या आत्म्याला देशाच्या कानाकोपऱ्याशी प्रत्येक प्रकारे आत्मीयतेने आणि अध्यात्माने जोडते.' भारताच्या शौर्यगाथांवर प्रकाश टाकत त्यांनी शहीद भगतसिंग यांच्या योगदानाची चर्चा केली आणि ते म्हणाले की, प्रत्येक मातृभूमीच्या मातीशी नागरिकाचे अतूट नाते आहे.

2047 पर्यंत विकसित देश बनण्याचा संकल्प करा

देशाच्या स्वातंत्र्यासाठी आपल्या पूर्वजांच्या संघर्ष आणि आकांक्षांचे स्मरण करून पंतप्रधान म्हणाले की, भारताचे स्वातंत्र्य हे प्रत्येक नागरिकाच्या समान संकल्पाची पूर्तता आहे. देशवासीयांनी एकजुटीने त्याचे रक्षण करावे, असे आवाहन त्यांनी केले. 2047 पर्यंत भारताला विकसित देश बनवण्याच्या संकल्पाचा पुनरुच्चार करताना श्री मोदी म्हणाले की, स्वातंत्र्याची 100 वर्षे पूर्ण झाल्याच्या दिवशी हा विशेष दिवस देशाला स्मरणात राहील. ते म्हणाले, "आम्ही घेतलेला संकल्प आणि येणार्या पिढीला दिलेली आश्वासने पूर्ण करावी लागतील." यासाठी सर्व देशवासीयांच्या योगदानावर भर देऊन श्री मोदी म्हणाले की, 'विकसित देश होण्याचे ध्येय गाठण्यासाठी , प्रत्येक भारतीयाचे योगदान महत्त्वाचे आहे. अमृत महोत्सवाच्या माध्यमातून सर्वांनी मिळून विकसित भारताच्या अमृत कालखंडाचा नवा प्रवास सुरू करूया.

उत्सवाचा तरुण पिढीवर सकारात्मक परिणाम

देशातील तरुणांच्या राष्ट्रीय चेतनेतील विकास व्यक्त करताना पंतप्रधान श्री मोदी म्हणाले की, स्वातंत्र्याच्या अमृत महोत्सवाचा भारताच्या तरुण पिढीवर सर्वाधिक सकारात्मक परिणाम झाला आहे. ते म्हणाले की, सध्याच्या पिढीने गुलामगिरी पाहिली नाही. अमृत महोत्सवाने लोकांना आठवण करून दिली आहे की परकीय राजवटीत असा एकही क्षण आला नाही की जेव्हा स्वातंत्र्यासाठी आंदोलन झाले नव्हते. ते म्हणाले की, कोणताही वर्ग किंवा प्रदेश या आंदोलनांपासून अस्पर्शित राहिलेला नाही. पंतप्रधान म्हणाले, "एक प्रकारे अमृत महोत्सवाने इतिहासाची हरवलेली पाने येत्या पिढ्यांसाठी जोडली आहेत." ते म्हणाले की, भारतातील जनतेने अमृत महोत्सवाला जनआंदोलन बनवले आहे. प्रत्येक घरात तिरंगा फडकवणे हे प्रत्येक

भारतीयाचे यश आहे. स्वातंत्र्यलढ्यातील आपल्या कुटुंबांचे आणि गावांचे योगदान लोकांना कळले. या काळात स्वातंत्र्यसैनिकांचा जिल्हानिहाय डेटाबेसही तयार करण्यात आला.

देशभरात २.६३ लाख अमृत वाटिका तयार करण्यात आल्या.

अमृत महोत्सवादरम्यान देशवासीयांना राष्ट्रीय चेतनेने जोडण्यासाठी देशभरात मोठ्या प्रमाणावर कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले होते. या कार्यक्रमांमध्ये, देशासाठी सर्वोच्च बलिदान देणाऱ्या सर्व शूरवीरांबद्दल मनापासून कृतज्ञता व्यक्त करण्यासाठी शिला फलकम (स्मारक) बांधण्यात आले. शिला फलकम येथे लोकांकडून 'पंच प्राण' प्रतिज्ञा घेण्यात आली, देशी प्रजातीची रोपे लावण्यात आली आणि 'अमृत वाटिका' (वसुधा वंदन) विकसित करण्यात आली. तसेच, स्वातंत्र्यसैनिक आणि दिवंगत स्वातंत्र्यसैनिकांच्या कुटुंबियांचा (शूरवीरांना सलाम) सन्मान करण्यासाठी देशभरात प्रादेशिक स्तरावर दोन लाखांहून अधिक सत्कार समारंभ आयोजित करण्यात आले होते. देशातील सर्व 28 राज्ये आणि 8 केंद्रशासित प्रदेशांमध्ये 2.3 लाखांहून अधिक दगडी फलक बांधून ही मोहीम अत्यंत यशस्वी झाली. लोकांनी सोशल मीडियावर सुमारे 4 कोटी पंचप्राण प्रतिज्ञा सेल्फी अपलोड केले. वसुधा वंदन थीम अंतर्गत देशवासियांनी उत्साहाने २.३६ कोटी देशी रोपे लावली आणि २.६३ लाख अमृत वाटिका तयार केल्या.

अमृत महोत्सवादरम्यान देशाच्या कामगिरीचा अभिमान वाटतो

पंतप्रधान श्री मोदी यांनी अमृत महोत्सवादरम्यान भारताच्या कामगिरीचा उत्साहाने उल्लेख केला. त्यांनी जगातील पहिल्या पाच अर्थव्यवस्थांमध्ये भारताचा उदय, चांद्रयान 3 चे यशस्वी लँडिंग, जी 20 शिखर परिषदेचे आयोजन, आशियाई खेळ आणि आशियाई पॅरा गेम्समध्ये 100 हून अधिक पदके जिंकण्याचा ऐतिहासिक विक्रम, नवीन संसद भवनाचे उद्घाटन, नारी शक्तीचे पारितोषिक यावर प्रकाश टाकला. वंदन कायदा. उतारा, निर्यात आणि कृषी उत्पादन, वंदे भारत ट्रेन नेटवर्कचा विस्तार, अमृत भारत स्टेशन मोहिमेचा शुभारंभ, देशातील पहिली प्रादेशिक रॅपिड ट्रेन नमो भारत, 65,000 हून अधिक अमृत सरोवरांचे बांधकाम, मेड इन इंडियाचे लॉन्चिंग आणि विस्तार 5जी. आणि कनेक्टिव्हिटी सुधारण्यासाठी पीएम गतिशक्ती मास्टरप्लॅन लाँच करण्याचा उल्लेख केला. ते म्हणाले, 'स्वातंत्र्याच्या अमृत महोत्सवात देशाने राजपथ ते कर्तव्यपथाचा प्रवास पूर्ण केला. गुलामगिरीची अनेक प्रतीकेही आम्ही काढून टाकली.'' त्यांनी इंडिया गेटवरील नेताजी सुभाष बोस यांचा पुतळा, नौदलाचा नवा बोधचिन्ह, अंदमान निकोबार बेटांची प्रेरणादायी नावे, आदिवासी गौरव दिनाची घोषणा, चार साहिबजादांचा उल्लेख केला. शेवटचे शीख गुरु गोविंद सिंग यांचे. दरवर्षी 14 ऑगस्ट रोजी वीर बाल दिवस आणि फाळणी दिन साजरा करण्याच्या निर्णयावर चर्चा करून देशवासियांचे मनोबल वाढवले.

> ज्याप्रमाणे देशवासीय दांडीयात्रेत सामील होऊ लागले, त्याचप्रमाणे स्वातंत्र्याच्या अमृत महोत्सवाला लोकसहभागाची एवढी मोठी गर्दी दिसली की नवा इतिहास घडला. मेरी माती मेरा देश मोहीम अमृत कालच्या पुढील 25 वर्षात पंचप्राण पूर्ण करेल आणि आपल्या शहीदांची स्वप्ने पूर्ण करेल.
>
> - नरेंद्र मोदी, पंतप्रधान

राष्ट्रीय एकता दिवस

'स्टॅच्यू ऑफ युनिटी' एक भारत-श्रेष्ठ भारताच्या आदर्शांचे प्रतिनिधित्व करते

- काश्मीर आणि उर्वरित देशांमधील कलम 370 ची भिंत कोसळली आहे: पंतप्रधान
- भारत विकासासोबतच आपला वारसा जपत आहे.
- भारताच्या अटल संकल्पाची आणि देशवासीयांच्या धैर्याची आणि सौम्यतेची जागतिक स्वीकृती.

सहकार उदय टीम

आपल्या अदम्य भावनेने, दूरदर्शी राजकीय चातुर्याने आणि विलक्षण समर्पणाने, लोहपुरुष सरदार पटेल यांनी आपल्या देशाच्या नशिबाला एक नवा आयाम दिला. त्यांची राष्ट्रीय एकात्मतेची बांधिलकी आपल्याला नेहमीच मार्गदर्शन करत असते. त्यांच्या सेवेचे आम्ही सदैव ऋणी राहू. पंतप्रधान श्री नरेंद्र मोदी यांनी सरदार वल्लभभाई पटेल यांना त्यांच्या जयंतीनिमित्त भावपूर्ण श्रद्धांजली अर्पण केली. राष्ट्रीय एकता दिनानिमित्त विविध कार्यक्रमांमध्ये सहभागी होताना पंतप्रधान श्री नरेंद्र मोदी म्हणाले की, लाल किल्ल्यावर स्वातंत्र्यदिन सोहळा, कर्तव्य मार्गावर प्रजासत्ताक दिनाची परेड आणि स्टॅच्यू ऑफ युनिटीच्या उपस्थितीत राष्ट्रीय एकता दिन साजरा करण्यात आला. माँ नर्मदेचा तीर. ती राष्ट्रीय उत्थानाची त्रिमूर्ती बनली आहे. एकप्रकारे हा दिवस म्हणजे मिनी इंडियाचे स्वरूप आहे.

गुलामगिरीची प्रतीके सोडून देण्याचा संकल्प करा

विकासासोबतच भारत आपला वारसाही जपत आहे. देशवासियांना सतत प्रगती करण्याचे आणि गुलामगिरीची मानसिकता सोडून देण्याचे आवाहन करून पंतप्रधान म्हणाले की, आज भारताच्या आवाक्याबाहेर कोणतेही ध्येय नाही. त्यांनी कलम 370 हटवल्याचा उल्लेख केला आणि सांगितले की, आज काश्मीर आणि उर्वरित देशामध्ये उभी असलेली कलम 370 ची भिंत कोसळली आहे. पंतप्रधानांनी अनावश्यक वसाहतवादी काळातील कायदे काढून टाकणे, भारतीय दंड संहिता बदलणे आणि इंडिया गेटवर वसाहतवादी प्रतिनिधींच्या जागी नेताजींचा पुतळा बसवणे याशिवाय नौदल चिन्हांवरून वसाहती चिन्ह काढून टाकणे यांचा उल्लेख केला.

पंतप्रधान म्हणाले की, आज संपूर्ण जग भारताकडे पाहत आहे. भारत यशाच्या नव्या शिखरावर आहे. भारताच्या संकल्पाची ताकद, भारतीय लोकांचे शौर्य आणि तीव्रता आणि भारतीय लोकांची आदर आणि विश्वासाने जगण्याची इच्छा जागतिक जनता पाहत आहे. G20 मध्ये भारताची क्षमता पाहून जगाला आश्चर्य वाटले आहे. जगात भारताच्या वाढत्या प्रतिष्ठेचा उल्लेख करताना ते म्हणाले की, सर्वात मोठ्या लोकशाहीची प्रतिष्ठा आपण एका नव्या उंचीवर नेत आहोत ही आपल्यासाठी अभिमानाची बाब

आहे. पंतप्रधान श्री मोदी म्हणाले की, येणारी २५ वर्षे भारतासाठी या शतकातील सर्वात महत्वाची वर्षे आहेत. या वर्षात आपल्याला भारत समृद्ध आणि विकसित करायचा आहे. स्वातंत्र्यासाठी देशवासीयांच्या बलिदानाचे स्मरण करून ते म्हणाले की, गेल्या शतकात स्वातंत्र्यापूर्वी २५ वर्षांचा काळ असा होता की, ज्यामध्ये प्रत्येक देशवासीयाने देशाच्या स्वातंत्र्यासाठी बलिदान दिले. आता समृद्ध भारताची संधी म्हणून अमृतकाल आपल्यासमोर आहे.

एक भारत- श्रेष्ठ भारताच्या भावनेचे प्रतिबिंब

केवडियाच्या जाहीर सभेत पंतप्रधान श्री मोदी म्हणाले, 'जसा १५ ऑगस्ट हा आपला स्वातंत्र्यदिन आहे आणि २६ जानेवारी हा आपल्या प्रजासत्ताक दिनाचा दिवस आहे, त्याचप्रमाणे ३१ ऑक्टोबर हा दिवस राष्ट्रवादाच्या संवादाचा उत्सव बनला आहे. देशाच्या कानाकोपऱ्यात. 31 ऑक्टोबर रोजी माँ नर्मदेच्या तीरावर 'स्टॅच्यू ऑफ युनिटी'च्या उपस्थितीत राष्ट्रीय एकता दिनाचे कार्यक्रम आणि 15 ऑगस्ट रोजी दिल्लीच्या

लाल किल्ल्यावर होणारा कार्यक्रम आणि 26 जानेवारी रोजी कर्तव्य मार्गावरील परेड असे कार्यक्रम झाले आहेत. राष्ट्राच्या उत्थानाची त्रिमूर्ती. ते म्हणाले, 'एकता नगरमध्ये येणाऱ्यांना हा भव्य पुतळा तर बघायला मिळतोच पण सरदार साहेबांचे जीवन, बलिदान आणि एक भारत घडवण्यासाठी त्यांनी दिलेल्या योगदानाची झलकही पाहायला मिळते. या पुतळ्याच्या निर्मितीच्या कथेतूनच 'एक भारत-श्रेष्ठ भारत' या भावनेचे दर्शन घडते.गेल्या पाच वर्षांत दीड कोटींहून अधिक पर्यटकांनी येथे भेट दिल्याचे त्यांनी सांगितले. यामुळे स्थानिक आदिवासी समुदायांना रोजगाराच्या संधी उपलब्ध होण्यास मदत झाली आहे.

विकसित भारताचे ध्येय साध्य करण्यासाठी प्रत्येक क्षणी प्रयत्न करा.

विकसित भारताचे उद्दिष्ट साध्य करण्यासाठी देशाची एकात्मता टिकवून ठेवण्यासाठी आपल्याला सतत प्रयत्न करावे लागतील, असे पंतप्रधान श्री मोदी म्हणाले. ते म्हणाले, 'विकसित भारताचे उद्दिष्ट साध्य करण्यासाठी देशाची एकात्मता टिकवून ठेवण्याचा आपला प्रयत्न क्षणभरही सोडू नये. देशाची एकात्मता साकारण्यासाठी आपले सतत योगदान द्यावे लागेल. आपण कोणत्याही क्षेत्रात असलो तरी त्यात आपले 100 टक्के देणे आवश्यक आहे. येणाऱ्या पिढ्यांना चांगले भविष्य देण्याचा हा एकमेव मार्ग आहे आणि सरदार पटेलांना आपल्या सर्वांकडून हीच अपेक्षा होती.

गुरांच्या मोफत लसीकरणावर सरकार 15 हजार कोटी रुपये खर्च करत आहे: पंतप्रधान

सहकार उदय टीम

केंद्र सरकारने गुरांच्या आरोग्याकडे विशेष लक्ष देत 15 हजार कोटी रुपयांची तरतूद केली आहे. पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी हे देशव्यापी अभियान सुरू केले होते. गुजरातमधील मेहसाणा येथे आयोजित एका जाहीर सभेत पंतप्रधान म्हणाले की, पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय क्षेत्राच्या विकासात महिलांना सर्वाधिक फायदा झाला आहे. उत्तर गुजरातमध्ये गेल्या काही वर्षांत शेकडो नवीन पशुवैद्यकीय रुग्णालये बांधण्यात आली आहेत. त्यामुळे जनावरांच्या आरोग्य सेवेबरोबरच दूध उत्पादनातही वाढ झाली आहे.

पंतप्रधान म्हणाले की, गेल्या दोन दशकांत उत्तर गुजरातमध्ये 800 हून अधिक नवीन गाव दुग्ध सहकारी संस्था स्थापन करण्यात आल्या आहेत. ते म्हणाले, 'बनास डेअरी असो, दूध सागर असो किंवा साबर डेअरी असो, त्यांचा अभूतपूर्व विस्तार केला जात आहे. दुधाशिवाय ही शेतकऱ्यांच्या इतर कृषी उत्पादनांसाठीही मोठी प्रक्रिया केंद्रे बनत आहेत.मोदी म्हणाले की, केंद्र सरकार जनावरांच्या मोफत लसीकरणासाठी मोठी मोहीम राबवत आहे. यासाठी 15 हजार कोटी रुपये खर्च केले जात आहेत. परिसरातील पशुपालकांनी आपल्या जनावरांना लसीकरण करून घ्यावे, असे आवाहन त्यांनी केले. गोवर्धन यो-

➲ उत्तर गुजरातमध्ये दोन दशकात 800 हून अधिक नवीन गावातील दुग्ध सहकारी संस्थांची स्थापना

जनेंतर्गत अनेक संयंत्रे उभारण्याचाही पंतप्रधानांनी उल्लेख केला जेथे शेणापासून बायोगॅस आणि बायो-सीएनजी बनवले जात आहे. शेतकऱ्यांना दुधासोबत इतर उत्पादन मिळावे यासाठी मोदी सरकारने मोठी प्रक्रिया केंद्रे उभारली आहेत.

माझ्या आई-वडिलांच्या मेहनतीमुळेच गुजरातमधील डेअरी चालवल्या जात आहेत, असे पंतप्रधान मोदी म्हणाले. माता-भगिनींच्या योगदानाने दुग्धव्यवसायाच्या विकासामुळे कुटुंबांचे उत्पन्न स्थिर झाले आहे. या महिला 50 लाख कोटी रुपयांचा दुधाचा व्यवसाय सहज करतात.

IFFCO
पूर्णतः सहकारी स्वामित्व
Wholly owned by Cooperatives

डाव्या अतिरेक्यांना देशाच्या विकासाला आणि उज्ज्वल भविष्याला विरोध आहे: श्री अमित शाह

- आदिवासी स्वातंत्र्यसैनिकांच्या स्मरणार्थ देशभरात 10 आदिवासी संग्रहालये उभारली जात आहेत.
- 14000 पेक्षा जास्त केंद्रीय प्रकल्प विकासासाठी सर्वात जास्त डाव्या विचारसरणीच्या अतिरेक्यांनी प्रभावित झालेल्या जिल्ह्यांमध्ये.
- डाव्या विचारसरणीचा अंत करण्यात आदिवासी युवकांची जागृती महत्त्वाची भूमिका बजावते.

सहकार उदय टीम

पंतप्रधान श्री नरेंद्र मोदी यांच्या नेतृत्वाखाली भारत सरकार डाव्या विचारसरणीच्या अतिरेकी प्रभावित राज्यांमध्ये विकासाला गती देण्यासाठी महत्वपूर्ण पावले उचलत आहे. रस्ते बांधणी, दूरसंचार, आर्थिक समावेशन, कौशल्य विकास आणि शिक्षण या क्षेत्रांवर विशेष लक्ष दिले जात आहे. नऊ वर्षांत, सरकारने सुरक्षेशी संबंधित खर्च पूर्वीच्या तुलनेत जवळजवळ दुप्पट वाढवला आहे. केंद्रीय गृह आणि सहकार मंत्री श्री अमित शाह यांनी नवी दिल्ली येथे आदिवासी युवा विनिमय कार्यक्रम (टीवाईइपी) अंतर्गत २०० आदिवासी तरुणांशी संवाद साधताना सांगितले की, सध्या आदिवासी समाजातील लोकांसाठी अनेक संधी उपलब्ध आहेत. देशाच्या राज्यघटनेत सर्वांना समान संधी आहेत. युवकांनी आपले जीवन ध्येय देशाच्या विकासाशी जोडून पुढे जावे. ते म्हणाले की, भारत सरकारने विशेष केंद्रीय सहाय्य योजना (एससीए) अंतर्गत 14000 हून अधिक प्रकल्प सुरू केले आहेत जेणेकरून डाव्या विचारसरणीच्या अतिरेक्यांनी सर्वाधिक प्रभावित झालेल्या जिल्ह्यांमध्ये विकासाला गती दिली जाईल. यापैकी 80 टक्क्यांहून अधिक प्रकल्प पूर्ण झाले आहेत. या योजनेंतर्गत डाव्या विचारसरणीच्या अतिरेकी प्रभावित राज्यांच्या विकासासाठी 3296 कोटी रुपये जारी करण्यात आले आहेत.

आदिवासींच्या बलिदानाला केंद्र सरकार आदरांजली

श्री अमित शाह म्हणाले की, पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी स्वातंत्र्यलढ्यात सर्वस्व बलिदान देणाऱ्या आदिवासी स्वातंत्र्यसैनिकांच्या स्मरणार्थ 200 कोटी रुपये खर्चून देशभरात 10 आदिवासी संग्रहालये बांधण्याचा निर्णय घेतला आहे.

श्री अमित शाह म्हणाले की, डावे अतिरेकी आणि त्यांची विचारधारा देशाच्या विकास आणि उज्ज्वल भविष्याच्या विरोधात आहे. त्यांनी आदिवासी तरुणांना आवाहन करून डाव्या विचारसरणीचा उच्चाटन करण्यासाठी महत्त्वाची भूमिका बजावली पाहिजे, असे सांगितले. श्री.शहा म्हणाले की, आदिवासी तरुण जेव्हा देशाचा दौरा करून त्यांच्या गावी जातात तेव्हा त्यांनी प्रत्येक क्षेत्रात देशाची किती प्रगती होत आहे आणि प्रत्येक क्षेत्रात आदिवासींसाठी अपार शक्यता असल्याचे सर्वांना सांगावे. श्री. शहा यांनी आदिवासी युवकांना प्रेरित केले आणि सांगितले की, त्यांनी जीवनात काय बनायचे आहे ते ठरवावे आणि त्यासाठी प्रयत्न करावेत.

केंद्र सरकारचे 'झिरो टॉलरन्स' धोरण

श्री अमित शाह म्हणाले की, पंतप्रधान श्री नरेंद्र मोदी यांच्या नेतृत्वाखाली भारत सरकारने 2014 पासून डाव्या अतिरेकाविरुद्ध शून्य सहिष्णुतेचे धोरण स्वीकारले आहे. याचा परिणाम असा झाला आहे की 2022 मध्ये चार दशकांतील सर्वात कमी हिंसाचार आणि मृत्यूची नोंद झाली आहे. 2014 ते 2023 दरम्यान डाव्या विचारसरणीशी संबंधित हिंसाचारात 52 टक्क्यांहून अधिक घट झाली असून, 2014 ते 2023 या कालावधीत 69 टक्के मृत्यू, सुरक्षा दलांकडून होणारे मृत्यू 72 टक्के आणि नागरिकांच्या मृत्यूत 68 टक्क्यांनी घट झाली आहे. 2005 ते 2014 पर्यंत

अमित शाह म्हणाले की, डाव्या अतिरेकी प्रभावित भागात आदिवासी समाजातील मुलांना देशात भविष्य नाही असा गैरसमज पसरवला जात आहे. हिंसाचारातून रोजगार मिळू शकत नाही, असे ते म्हणाले. पायाभूत सुविधांच्या विकासासाठी आणि निर्मितीसाठी समाजाच्या मुख्य प्रवाहाशी जोडले जाणे आवश्यक आहे. श्री. शहा म्हणाले की, ज्यांना दहशतवादग्रस्त भागात मोबाईल टॉवर, रस्ते आणि इतर अत्यावश्यक सुविधा येऊ द्यायची नाहीत, ते तरुणांच्या उज्ज्वल भविष्याच्या मार्गात अडथळे निर्माण करत आहेत. श्री. शहा म्हणाले की, चुकीच्या मार्गावर न जाणे आणि इतरांना चुकीच्या मार्गावर जाऊ न देणे ही तरुणांची जबाबदारी आहे.

शिर्डीत पंतप्रधानांनी महाराष्ट्राला 7500 कोटींची भेट दिली

- 'पंतप्रधानांनी शिर्डीत विविध विकास प्रकल्पांची पायाभरणी केली आणि राष्ट्राला समर्पित केले
- देश गरिबीमुक्त झाला पाहिजे, गरीब कुटुंबांना पुढे जाण्याची संधी दिली पाहिजे, हाच खरा सामाजिक न्याय: नरेंद्र मोदी

सहकार उदय टीम

पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या नेतृत्वाखाली केंद्र सरकार देशातील आर्थिक-सामाजिक प्रगती आणि विकास आणि पायाभूत सुविधांच्या विस्तारासाठी दीर्घकालीन धोरणावर काम करत आहे. विकसित भारताची संकल्पना साकार करण्यासाठी, समाजातील वंचित घटकांच्या जीवनात समृद्धी आणण्यासाठी आणि 'सबका साथ, सबका विकास आणि सबका विश्वास' या मंत्राची अंमलबजावणी करण्यासाठी पंतप्रधान श्री मोदी म्हणाले, 'देश मुक्त होवो. गरिबीतून, गरीब कुटुंबातील गरीब कुटुंबाला पुढे जाण्याची संधी मिळावी, हाच खरा सामाजिक न्याय आहे.

आरोग्य, रेल्वे, रस्ते, तेल आणि वायू यासारख्या क्षेत्रातील सुमारे 7500 कोटी रुपयांच्या विकास प्रकल्पांची पायाभरणी आणि उद्घाटन केल्यानंतर शिर्डी, महाराष्ट्र येथे झालेल्या एका कार्यक्रमात पंतप्रधान बोलत होते. पाच दशकांपासून प्रलंबित असलेल्या निळवंडे धरणाचा संदर्भ देत पंतप्रधान म्हणाले की, गरिबांचे कल्याण हे केंद्र सरकारचे सर्वोच्च प्राधान्य आहे. देशाच्या अर्थव्यवस्थेच्या विस्तारासोबतच त्यासाठीच्या बजेटमध्ये वाढ करण्याबाबतही त्यांनी चर्चा केली.

महाराष्ट्रातील अशा लाभार्थ्यांना 1 कोटी 10 लाख आयुष्मान कार्ड वाटपाचा उल्लेख श्री मोदींनी केला, ज्यांना 5 लाख रुपयांपर्यंतचा आरोग्य विमा मिळेल. केंद्र सरकार आयुष्मान योजनेवर 70,000 कोटी रुपये खर्च करत आहे. गरिबांना मोफत रेशन देण्यासाठी आणि त्यांच्यासाठी कायमस्वरूपी घरे बांधण्यासाठी 4 लाख कोटी रुपयांहून अधिक सरकारी खर्चाचा संदर्भ देत पंतप्रधान म्हणाले की, हा खर्च 2014 पूर्वीच्या दशकाच्या तुलनेत सहापट जास्त आहे. पंतप्रधान म्हणाले की, केंद्र सरकारने गरिबांच्या घरात नळपाणी पुरवठा करण्यासाठी 2 लाख कोटी रुपयांहून अधिक खर्च केला आहे. पीएम स्वानिधी योजनेंतर्गत रस्त्यावरील विक्रेत्यांना हजारो रुपयांपर्यंतच्या मदतीचा संदर्भ देताना ते म्हणाले की, नुकतीच सुरू करण्यात आलेली 13,000 कोटी रुपयांहून अधिकची पीएम विश्वकर्मा योजना सुतार, सोनार, कुंभार आणि शिल्पकार इत्यादींच्या लाखो कुटुंबांना मदत करेल. दान केल्याने गरिबांच्या जीवनात समृद्धी येईल.'

केंद्र सरकार सहकार चळवळीला बळ देत आहे

पंतप्रधान मोदी म्हणाले, "आमचे सरकार सहकार चळवळीला बळकट करण्यासाठी काम करत आहे. देशभरात दोन लाखांहून अधिक सहकारी संस्था स्थापन होत आहेत. पीएसी आणि सहकारी संस्थांना चांगली साठवणूक आणि जुन्या साठवणुकीच्या सुविधा उपलब्ध करून दिल्या जात आहेत. FPOs च्या माध्यमातून लहान शेतकर्यांचे संघटन केले जात आहे. देशात 7500 हून अधिक शेतकरी उत्पादन संस्था (एफपीओ) आधीच कार्यरत आहेत.

शेतकऱ्यांच्या सक्षमीकरणासाठी सरकार कटिबद्ध आहे, यावर पंतप्रधानांनी भर दिला. ते म्हणाले की डायरेक्ट बेनिफिट ट्रान्सफर (DBT) ने भ्रष्टाचार आणि गळती संपवली आहे. श्री मोदी म्हणाले की, 7 वर्षात 13.5 लाख कोटी रुपयांचे धान्य किमान आधारभूत किंमत (MSP) अंतर्गत खरेदी करण्यात आले होते, तर मागील सरकारच्या कार्यकाळात हा आकडा केवळ 3.5 लाख कोटी रुपये होता. 2014 नंतर 1 लाख 15 हजार कोटी रुपयांचे तेलबिया आणि कडधान्ये खरेदी करण्यात आली, तर याआधी 500-600 कोटी रुपयांच्या एमएसपीवर खरेदी करण्यात आली.

पंतप्रधान श्री मोदींनी 'नमो शेतकरी महासम्मान निधी योजने' बद्दल सांगितले ज्याने 86 लाखांहून अधिक शेतकरी-लाभार्थींना लाभ दिला आहे की PM किसान सन्मान निधी अंतर्गत छोट्या शेतकऱ्यांना 2 लाख 60 हजार कोटी रुपये मिळाले आहेत. आनंद व्यक्त करताना ते म्हणाले की, या योजनेमुळे महाराष्ट्रातील प्रधानमंत्री किसान सन्मान निधी योजनेच्या 86 लाखांहून अधिक लाभार्थ्यांना दरवर्षी 6000 रुपयांची अतिरिक्त रक्कम उपलब्ध होणार आहे. अशाप्रकारे, दोन्ही योजना एकत्र केल्यास, राज्यातील लहान शेतकऱ्यांना दरवर्षी 12,000 रुपयांची सन्मान निधी मिळेल.

शेतकऱ्यांच्या हिताच्या सरकारच्या निर्णयांचा संदर्भ देत पंतप्रधान म्हणाले, 'ऊस उत्पादक शेतकऱ्यांना वेळेवर पैसे मिळावेत यासाठी हजारो कोटी रुपयांची मदत साखर कारखानदार आणि सहकारी संस्थांना देण्यात आली आहे.' केंद्रीय मंत्रिमंडळाच्या निर्णयांवर, हरभऱ्याच्या एमएसपीमध्ये 105 रुपयांनी आणि गहू आणि करडईच्या एमएसपीमध्ये 150 रुपयांची वाढ करण्यात आल्याचे पंतप्रधान म्हणाले. ते म्हणाले की, उसाच्या एमएसपीमध्ये प्रति क्विंटल 315 रुपयांची वाढ करण्यात आली आहे. पंतप्रधान म्हणाले की, गेल्या नऊ वर्षांत सुमारे 70,000 कोटी रुपयांचे इथेनॉल खरेदी करण्यात आले असून पैसे ऊस उत्पादक शेतकऱ्यांपर्यंत पोहोचले आहेत.

सिंचन प्रकल्प पूर्ण झाल्यानंतर शेतकरी समृद्ध होईल

पंतप्रधानांनी निळवंडे धरणाच्या (८५ किमी) डाव्या काठावरील कालव्याचे जाळे राष्ट्राला समर्पित केले. याचा लाभ 7 तालुक्यांतील 182 गावांना (अहमदनगर जिल्ह्यातील 6 आणि नाशिक जिल्ह्यातील 1) पाणी पाईप वितरण नेटवर्कच्या सुविधेसह होणार आहे. पंतप्रधान म्हणाले की, निळवंडे प्रकल्प पाच दशकांपासून प्रलंबित होता आणि त्याला 1970 मध्ये मंजुरी देण्यात आली होती. सुमारे 5177 कोटी रुपये खर्चून ते तयार करण्यात आले आहे. बळीराजा जल संजीवनी योजनेचा उल्लेख करून पंतप्रधान म्हणाले की, राज्यातील दुष्काळग्रस्त भागांसाठी ती वरदान ठरत आहे. अनेक दशकांपासून प्रलंबित असलेले महाराष्ट्रातील आणखी 26 सिंचन प्रकल्प पूर्ण करण्यासाठी केंद्र सरकार प्रयत्नशील आहे, यावर त्यांनी भर दिला. त्यामुळे परिसरातील शेतकऱ्यांना मोठा फायदा होणार आहे.

एनसीसीएफ 50 हजार कोटी रुपयांच्या उलाढालीसह स्वावलंबी होईल: श्री अमित शाह

सहकार उदय टीम

देशातील सहकार चळवळ बळकट करण्यासाठी सहकार मंत्रालय महत्त्वाचे योगदान देत आहे. पंतप्रधान श्री नरेंद्र मोदी यांच्या दूरदर्शी नेतृत्वाखाली आणि केंद्रीय गृह आणि सहकार मंत्री श्री अमित शहा यांच्या सक्रिय प्रयत्नांमुळे, मंत्रालयाने देशाच्या सकल देशांतर्गत उत्पादनात (जीडीपी) सहकारी संस्थांचा वाटा वाढवण्यासाठी गेल्या 26 महिन्यांत 52 उपक्रम हाती घेतले आहेत. केंद्रीय गृह आणि सहकार मंत्री श्री अमित शाह यांनी नवी दिल्ली येथे नॅशनल कोऑपरेटिव्ह कंझ्युमर फेडरेशन ऑफ इंडिया लिमिटेड (एनसीसीएफ) च्या संचालक मंडळाला संबोधित करताना सांगितले की, ही संस्था पंतप्रधान श्री नरेंद्र मोदी यांचे स्वप्न पूर्ण करण्यात महत्त्वाची भूमिका बजावेल. 'सहकारातून समृद्धी' असायची.

त्यांनी एनसीसीएफ ला 2027-28 पर्यंत 50 हजार कोटी रुपयांची उलाढाल साधून स्वावलंबी होण्यासाठी प्रेरित केले. श्री अमित शाह म्हणाले की, एनसीसीएफ ने देशभरातील प्राथमिक कृषी पतसंस्था आणि इतर सहकारी संस्थांना सदस्य बनवण्याचा आग्रह धरला पाहिजे. याद्वारे एनसीसीएफच्या भागभांडवलात सहकारी संस्थांचा सहभाग वाढणार आहे. यासाठी त्यांनी एनसीसीएफ ला आपला व्यवसाय आराखडा विकसित करण्यास आणि व्यवसायाच्या दृष्टिकोनात बदल करण्याची सूचना केली. श्री अमित शाह यांनी एनसीसीएफ ला पुढील 10 वर्षांसाठी एक स्वावलंबी सहकारी संस्था होण्यासाठी एक रोडमॅप तयार करण्याचे आवाहन केले आणि ते म्हणाले की सहकार मंत्रालय त्याच्या अंमलबजावणीसाठी पूर्ण सहकार्य करेल.

- एनसीसीएफ 2027-28 पर्यंत 50 हजार कोटी रुपयांची उलाढाल साध्य करून स्वावलंबी होण्याचे लक्ष्य साध्य करेल.
- एनसीसीएफने इथेनॉल उत्पादनासाठी गुजरात आणि बिहारसह इतर राज्यांमधून मका खरेदी करावा.

श्री अमित शाह म्हणाले की एनसीसीएफने त्यांच्या सहयोगी कंपन्यांसह इथेनॉल उत्पादनासाठी गुजरात, बिहार आणि इतर राज्यांतील शेतकऱ्यांकडून मका खरेदीची खात्री करावी. ते म्हणाले की, सहकार मंत्रालयाच्या सहकार्याने एनसीसीएफ आणि नाफेड राष्ट्रीय माहिती विज्ञान केंद्र (एनआयसी) वरून डिजिटल प्लॅटफॉर्मवर एक सामायिक ॲप तयार करू शकतात आणि त्याद्वारे समन्वय स्थापित करून मका खरेदी करता येईल. एनसीसीएफ ने शेतकर्यांकडून किमान आधारभूत किंमतीवर (एमएसपी) डाळ खरेदी करून त्यांची निर्यात करण्याची संधी शोधली पाहिजे. श्री अमित शाह म्हणाले की, एनसीसीएफ कांदा आणि डाळींच्या खरेदीसाठी पैक्स सोबत करार करू शकते. याद्वारे सहकार क्षेत्रातील जगातील सर्वात मोठ्या साठवणूक योजनेंतर्गत गोदामांची साखळी तयार करता येईल. संघटनेचा झपाट्याने विस्तार करून मार्केटिंगचा अवलंब करण्याची सूचना करून त्यांनी शेतकऱ्यांना अगोदर विश्वासात घेऊन पिकांची खरेदी करावी, असे सांगितले. यासाठी सामायिक संकलन केंद्र निर्माण करण्यासाठी पुढाकार घ्यावा. कृषी उत्पादनांच्या निर्यातीच्या संधी शोधण्यावर भर देताना श्री अमित शाह म्हणाले की, नॅशनल कोऑपरेटिव्ह एक्सपोर्ट लिमिटेड (एनइसीएल) ने यामध्ये महत्त्वाची भूमिका बजावली पाहिजे.

इफकोच्या नॅनो खताचा जगातील सर्वोत्तम कृषी प्रयोगांमध्ये समावेश केला जाईल.

सहकार उदय टीम

- सहकारी संस्थांनी देशातील धान्याची गरज भागवली पाहिजे
- युरियाचा वापर कमी करून नैसर्गिक शेती करणे ही काळाची गरज आहे.
- मोदी सरकारने शेतकऱ्यांना १९ लाख कोटींचे कर्ज दिले
- खत अनुदान 2013-14 मध्ये 73 हजार कोटी रुपयांवरून 2023-24 मध्ये 2 लाख 55 हजार कोटी रुपयांपर्यंत वाढले.

भारतासारखी सुपीक जमीन आणि तीन ते चार पिकांसाठी योग्य हवामान जगात कुठेही नाही. भारत हा एकमेव देश आहे जिथे अशी व्यवस्था आहे की शेतकरी दर महिन्याला शेती करू शकतात. देशातील 60 टक्के लोक शेतीवर आधारित जीवन जगत आहेत. येथे 60 टक्के शेतीयोग्य जमीन आहे. परंतु, वर्षानुवर्षे शेतकरी आणि शेती या दोन्हीकडे दुर्लक्ष होत आहे. गुजरातमधील गांधीनगर जिल्ह्यात इफकोच्या नॅनो डीएपी (लिक्विड) प्लांटच्या उद्घाटनप्रसंगी या तथ्यांवर प्रकाश टाकताना केंद्रीय गृह आणि सहकार मंत्री श्री अमित शाह म्हणाले की, देशातील अन्नधान्याची गरज आणि उत्पादन यातील तफावत भरून काढण्याची जबाबदारी त्यांच्यावर आहे. भारतासोबत. सहकारी संस्था. श्री शाह म्हणाले की, 'सहकारातून समृद्धी' या इच्छेने सहकार मंत्रालयाने शेतकऱ्यांच्या समृद्धीसाठी सहकार क्षेत्रात 57 वेगवेगळे उपक्रम हाती घेतले आहेत. श्री.शहा म्हणाले की, युरियाचा वापर कमी करून नैसर्गिक शेतीकडे वाटचाल करणे ही सध्याच्या काळाची गरज आहे. अन्न उत्पादन वाढविण्याची गरजही त्यांनी व्यक्त केली. श्री अमित शाह म्हणाले की, जर सर्व प्राथमिक कृषी पतसंस्था (पैक्स) इफकोच्या नॅनो युरिया आणि नॅनो डीएपीचा वापर करत असतील तर लवकरच आपली जमीन नैसर्गिक शेतीकडे जाईल. ते म्हणाले की, नॅनो युरियाची फवारणी जमिनीवर केली जात नाही तर थेट झाडांवर फवारली जाते. त्यामुळे पृथ्वीवर असलेल्या गांडुळांचा मृत्यू आणि नैसर्गिक घटकांचा नाश होण्याची शक्यता शून्य आहे. श्री शाह म्हणाले की, नॅनो तंत्रज्ञानामुळे वनस्पतींचे पोषण वाढेल आणि ते किफायतशीर आणि पोषक तत्वांनीही समृद्ध आहे. यामुळे शेतकऱ्यांच्या खर्चातही सुमारे 8 ते 20 टक्के बचत होते.

12/20/24, 3:33 PM Sahkar Uday 8th issue - Marathi

भारताला जगात नंबर वन बनवल्याबद्दल इफकोचे अभिनंदन.

नॅनो यूरिया आणि नॅनो डीएपीमध्ये भारताला जगात पहिल्या क्रमांकावर नेल्याबद्दल इफ्को टीमचे अभिनंदन करून श्री अमित शाह म्हणाले की, दहा वर्षांनंतर जेव्हा कृषी क्षेत्रात केलेल्या सर्वात मोठ्या प्रयोगांची यादी तयार केली जाईल, तेव्हा इफकोच्या नॅनो युरिया आणि नॅनो डीएपी यादीत समाविष्ट केले जाईल.नॅनो डीएपी त्यात समाविष्ट केले जातील. युरियाचा वापर कमी करून उत्पादनात वाढ करून नैसर्गिक शेतीकडे वाटचाल करणे ही काळाची गरज असल्याचे श्री.शहा म्हणाले. ते म्हणाले की, इफकोने अखिल भारतीय प्लांट उभारण्याचे काम अतिशय आधुनिक पद्धतीने केले आहे. मेक इन इंडियाचे यापेक्षा मोठे उदाहरण असूच शकत नाही. इफकोचे कलोल युनिट हरित तंत्रज्ञानावर आधारित नॅनो डीएपीच्या सुमारे 42 लाख बाटल्यांचे उत्पादन करेल. याचा शेतकऱ्यांना मोठा फायदा होणार आहे. इफकोला नॅनो युरिया आणि डीएपीच्या आतापर्यंतच्या प्रवासावर पुस्तक बनवण्याची सूचना करून श्री शाह म्हणाले की, कलोल, फुलपूर आणि आमला येथे तीन कारखाने कार्यरत आहेत. आतापर्यंत आठ कोटी बाटल्या बाजारात आल्या असून येत्या काही दिवसांत १८ कोटी बाटल्यांचे उत्पादन होणार आहे. ते म्हणाले की, नॅनो तंत्रज्ञानामुळे वनस्पतींच्या पोषणामध्ये मोठे बदल शक्य आहेत. नॅनो युरिया आणि डीएपी किफायतशीर आणि पोषक तत्वांनी समृद्ध असून यामुळे शेतकऱ्यांच्या खर्चात 8 ते 20 टक्के बचत होते.

श्री अमित शाह म्हणाले की सहकार मंत्रालयाने बियाणे संवर्धन आणि कृषी उत्पादनांच्या निर्यातीसाठी दोन सहकारी संस्था स्थापन केल्या आहेत. त्यांनी इफको व्यवस्थापनाला त्यांच्या अनुभवाचा उपयोग करून या दोन्ही संस्थांना इफकोसारख्या जगातील आघाडीच्या संस्था बनविण्याचे आवाहन केले. श्री शाह म्हणाले की, इफकोने पुढे येऊन या दोन्ही संस्थांच्या माध्यमातून देशातील शेती पद्धतीत बदल घडवून नवीन कृषी क्रांतीचे शिल्पकार व्हावे.

शेतकऱ्यांच्या हितासाठी किमान आधारभूत किमतीत वाढ करावी

श्री अमित शाह म्हणाले की भारताचे कृषी उत्पादन पूर्वी 323 दशलक्ष टन होते ते आता 665 दशलक्ष टन झाले आहे. शेतकर्यांना पिकांची रास्त किंमत मिळावी आणि त्यांना आर्थिक बळ मिळावे यासाठी पिकांच्या किमान आधारभूत किमतीत वाढ करण्याच्या सरकारच्या निर्णयाचा दाखला देत ते म्हणाले की, 2013-14 मध्ये धानाची किमान आधारभूत किंमत (एमएसपी) 1310 रुपये प्रति क्विंटल होती. पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी यावेळी ती वाढवून 2203 रुपये प्रति क्विंटल केली. हे अंदाजे 68 टक्क्यांनी वाढले आहे. श्री शाह म्हणाले की, गव्हाचा एमएसपी पूर्वी 1400 रुपये प्रति क्विंटल होता, तो वाढवून 2275 रुपये प्रति क्विंटल करण्यात आला आहे. बाजरीचा एमएसपी 1250 रुपये प्रति क्विंटलवरून 2500 रुपये प्रति क्विंटल करण्यात आला आहे, जी 100 टक्के वाढ आहे.

केंद्र सरकार शेतकऱ्यांच्या हिताचे निर्णय घेत आहे

देशातील शेतकऱ्यांना स्वावलंबी करण्यासाठी सरकारच्या प्रयत्नांचे वर्णन करताना श्री अमित शाह म्हणाले की, केंद्रात नरेंद्र मोदी यांचे सरकार स्थापन होण्यापूर्वी भारत सरकारचे शेतकऱ्यांसाठीचे बजेट २२ हजार कोटी रुपये होते. 2023-24 या आर्थिक वर्षाच्या अर्थसंकल्पात पंतप्रधानांनी ती वाढवून 1 लाख 22 हजार कोटी रुपये केली. श्री शाह म्हणाले की, अर्थसंकल्पात 1 लाख कोटी रुपयांच्या वाढीचेही परिणाम दिसून आले आहेत. ते म्हणाले की, मागील सरकारने 2013-14 मध्ये शेतकर्यांना 7 लाख कोटी रुपयांचे कर्ज दिले होते. त्याचबरोबर 2023-24 मध्ये केंद्र सरकारने शेतकऱ्यांना 19 लाख कोटी रुपयांचे कर्ज देण्याचे काम केले आहे. श्री अमित शाह म्हणाले की, कोरोनानंतर जागतिक बाजारपेठेत खतांच्या किमती वाढल्यानंतरही पंतप्रधान श्री मोदींनी देशातील शेतकऱ्यांवर बोजा पडू दिला नाही. 2013-14 मध्ये खतावरील एकूण अनुदान 73 हजार कोटी रुपये होते. मोदी सरकारच्या काळात 2023-24 मध्ये ती वाढवून 2 लाख 55 हजार कोटी रुपये करण्यात आली आहे

https://online.pubhtml5.com/dhhsc/ipvi/ 23/32

लोकांना सहकार चळवळीशी जोडण्याची मोहीम

सहकार उदय टीम

केंद्रीय गृह आणि सहकार मंत्री श्री अमित शाह यांच्या मार्गदर्शनाखाली सहकार मंत्रालय 'सहकारातून समृद्धी' हा संकल्प साध्य करण्यासाठी सक्रियपणे योगदान देत आहे. देशातील प्रत्येक गावात सहकारी संस्थांच्या माध्यमातून आर्थिक-सामाजिक विकास आणि शेतकरी, गरीब, वंचित आणि महिलांच्या सर्वांगीण उन्नतीचे ध्येय साध्य करण्यासाठी सहकारी संस्था सक्रिय भूमिका बजावत आहेत. केंद्रीय सहकार राज्यमंत्री श्री बीएल वर्मा यांनी अलीकडेच श्रीनगरमध्ये जम्मू आणि काश्मीर सहकार विभागाच्या कामकाजाचा तपशीलवार आढावा घेतला. श्री वर्मा म्हणाले की, पंतप्रधान श्री मोदी आणि केंद्रीय गृह व सहकार मंत्री श्री शाह यांच्या मार्गदर्शनाखाली देश समाजातील गरीब आणि वंचित घटकांच्या समस्या कमी करण्यासाठी सहकार चळवळीचे पुनरुज्जीवन अनुभवत आहे.

ते म्हणाले की, अलीकडच्या काळात केंद्र सरकारने महिला आणि तरुणांना सहकारात सहभागी करून त्यांच्या विकासासाठी महत्वाचे प्रयत्न केले आहेत. सहकार विभागाच्या विविध योजनांच्या आढावा बैठकीत श्री वर्मा यांनी पंचायत स्तरावर प्राथमिक कृषी पतसंस्था (पैक्स) नोंदणीवर विशेष लक्ष देण्याचे निर्देश सामान्य जनतेला मोठ्या प्रमाणात मिळावेत, असे निर्देश दिले. यासोबतच त्यांनी जम्मू-काश्मीरमध्ये सहकारी संस्थांची संख्या वाढवण्यासाठी पावले उचलण्यावर भर दिला.

सहकार विभागाच्या विविध योजनांबाबत जनजागृती करून अधिकाधिक तरुणांना सहकार क्षेत्राकडे आकर्षित करण्याचा सल्ला श्री.वर्मा यांनी अधिकाऱ्यांना दिला आणि सांगितले की, आर्थिक-सामाजिक प्रगती ही सहकारातूनच देशातील दुर्गम खेड्यांपर्यंत पोहोचू शकते. सहकारातून समृद्धी येते. प्रत्येक जिल्ह्यात सहकारी शाळा सुरू करण्याच्या कल्पनेचे कौतुक करून त्यांनी या योजनेशी संबंधित अधिकाऱ्यांना प्रक्रिया जलद करण्याचे निर्देश दिले. श्री वर्मा म्हणाले की, या सहकारी शाळांना प्रयोगशाळा, ग्रंथालय, स्मार्ट क्लासरूम यांसारख्या अत्याधुनिक सुविधांनी सुसज्ज करून आदर्श शाळा म्हणून स्थापन करण्यात यावे.

➲ पंचायत स्तर पर प्राथमिक कृषि ऋण समितियों के पंजीकरण को दें गति

➲ पंचायत स्तरावर प्राथमिक कृषी पतसंस्थांच्या नोंदणीला गती द्या.

पैक्स प्रत्येक गाव आणि पंचायतीपर्यंत विस्तारत आहे

सहकार राज्यमंत्री श्री वर्मा म्हणाले की, आम्ही प्राथमिक कृषी पतसंस्था बहुउद्देशीय बनवण्याच्या दिशेने वाटचाल करत आहोत. सहकार मंत्रालयाने येत्या पाच वर्षांत देशातील प्रत्येक पंचायत आणि गावात पैक्स चा विस्तार करण्याची योजना आखली आहे. या अंतर्गत दोन लाख नवीन सहकारी संस्थांच्या माध्यमातून बहुउद्देशीय पीएसीएस, दुग्ध व मत्स्यपालन सहकारी संस्था स्थापन करण्याचे उद्दिष्ट ठेवण्यात आले आहे. ते म्हणाले की, पैक्स बहुउद्देशीय बनविण्यासाठी, मॉडेल उपविधी आतापर्यंत 31 राज्ये आणि केंद्रशासित प्रदेशांनी लागू केला आहे आणि इतर राज्यांमध्ये त्याची अंमलबजावणी करण्याचे काम सुरू आहे. श्री वर्मा म्हणाले की, यामुळे दुग्धव्यवसाय, मत्स्यव्यवसाय आणि वेअरहाउसिंग इ. 25 हून अधिक नवीन क्षेत्रांमध्ये रोजगाराच्या नवीन संधी निर्माण करून ग्रामीण तरुणांना उपजीविका मिळेल. ग्रामीण भारतातील सहकारी बांधवांमध्ये आशेचा नवा किरण म्हणून प्रस्थापित होणारे पॅक्स आता एलपीजी वितरक आणि पेट्रोल आणि डिझेल पंप डीलर्स, जनऔषधी केंद्र, खत वितरण केंद्र, प्रधानमंत्री किसान यांच्या मदतीने बँक मित्र बनत आहे. समृद्धी केंद्र आणि नाबार्ड काम करतील.

ते म्हणाले की आम्ही पीएसीएसच्या सुधारणांसाठी करारही केला आहे. यासह, देशभरात पसरलेली सार्वजनिक सेवा केंद्रे किंवा सामान्य सेवा केंद्रे देखील पैक्स प्रमाणे काम करू शकतील. श्री वर्मा म्हणाले की, सहकार मंत्रालयाने पिकांची निर्यात, बियाणे प्रमाणीकरण आणि सेंद्रिय शेतीसाठी तीन नवीन बहुराज्यीय सहकारी संस्था स्थापन केल्या आहेत. या माध्यमातून देशभरातील सहकार क्षेत्र गावकऱ्यांच्या विकासाची नवी गाथा लिहिणार आहे.

इफकोने 300 महिला ड्रोन वैमानिकांना प्रशिक्षण दिले

सहकार उदय टीम

शेतात खतांची फवारणी, सुरक्षा व्यवस्था किंवा औषधे पोहोचवण्यासाठी ड्रोनचा वापर झपाट्याने वाढत आहे. महिला ड्रोन पायलट तयार करण्यासाठी इफकोने विशेष प्रशिक्षण शिबिराचे आयोजन केले होते. पहिल्या बॅचमध्ये 300 महिलांनी ड्रोन प्रशिक्षणासाठी नोंदणी केली. ड्रोन चालवण्याचे प्रशिक्षण घेतल्यानंतर महिला शेतकऱ्यांना उत्तम रोजगार किंवा स्वयंरोजगाराचे पर्याय उपलब्ध होतील.

ड्रोन प्रशिक्षण शिबिराची माहिती देताना, इफकोचे व्यवस्थापकीय संचालक डॉ. उदय शंकर अवस्थी, लाल किल्ल्यावरून पंतप्रधानांनी सांगितलेल्या गोष्टींचा पुनरुच्चार करताना ते म्हणाले की, स्वातंत्र्यदिनी जनतेला संबोधित करताना पंतप्रधान श्री नरेंद्र मोदी यांनी लखपतींबद्दल बोलले. दीदी योजना.महिलांसाठी ड्रोन प्रशिक्षण शिबिराचे आयोजन हे या दिशेने उचललेले एक महत्त्वाचे पाऊल आहे, जे महिला सक्षमीकरण आणि स्वावलंबनाची दिशा ठरवेल, असे सांगण्यात आले. पंतप्रधानांचे हे स्वप्न पूर्ण करण्याच्या उद्देशाने महिला बचत गटांच्या सदस्यांसाठी ड्रोनचे ऑपरेशन आणि दुरुस्ती कार्यक्रम सुरू करण्यात आला. इफको शेतकरी आणि महिलांच्या विकासासाठी कटिबद्ध आहे, या क्रमाने कौशल्य विकास कार्यक्रम वेळोवेळी आयोजित केले जातात. त्यामुळे महिला आणि शेतकऱ्यांना अद्ययावत माहिती मिळत असते. ड्रोन प्रशिक्षण शिबिरापूर्वी केंद्रीय खते आणि रसायन मंत्री श्री मनसुख मांडविया यांनी कृषी ड्रोन आणि ड्रोनच्या तांत्रिक बाबींची माहिती घेतली. शेतीच्या कामासाठी ड्रोनचा वापर देशातील शेतीला एका नव्या उंचीवर घेऊन जाईल.

मंत्रालयाच्या सहकार्याने ड्रोन एका ठिकाणाहून दुसऱ्या ठिकाणी नेण्यासाठी इलेक्ट्रिक वाहनेही खरेदी करण्यात आली आहेत. ज्यामध्ये शेतीसाठी वापरले जाणारे ॲग्री ड्रोन किंवा ड्रोन ठेवण्यात येणार आहेत. इफकोचे व्यवस्थापकीय संचालक डॉ. उदय शंकर अवस्थी म्हणाले की, कृषी क्षेत्र सध्या कृषी 2.0 कडे वाटचाल करत आहे,

महिला ड्रोन पायलटच्या पहिल्या तुकडीला ग्वाल्हेर आणि फुलपूर येथे ड्रोन चालवण्याचे प्रशिक्षण देण्यात आले.

ज्याचा उद्देश शेतकर्यांच्या चांगल्या वाढीसाठी मातीची पोषक द्रव्ये टिकवून ठेवण्याचा आहे. प्रशिक्षणाद्वारे शेतकऱ्यांना माती व्यवस्थापनही शिकता येणार आहे. तत्पूर्वी, इफकोचे अध्यक्ष दिलीप संघानी यांनी म्हैसूर येथे इफकोचे राज्य विपणन व्यवस्थापक डॉ. नारायणस्वामी यांच्या उपस्थितीत इफको किसान ड्रोन पायलट प्रशिक्षण सुरू केले होते. अलीकडेच, इफकोने राष्ट्रीय स्तरावरील मोहिमेअंतर्गत 2500 ड्रोन खरेदी केले आहेत, जेणेकरून इफकोची सर्वोत्तम उत्पादने नॅनो युरिया आणि नॅनो डीएपी शेतात फवारली जाऊ शकतात. या क्रमाने, पंतप्रधानांच्या सहकार्याने, समृद्धीचे स्वप्न पूर्ण करण्यासाठी, 5000 ग्रामीण उद्योजकांना प्रशिक्षित केले जाईल, ज्यांची इफकोच्या ड्रोनद्वारे खत फवारणीसाठी निवड करण्यात आली आहे. ड्रोन फेडरेशन ऑफ इंडिया ही कृषी उद्देशांसाठी खरेदी केलेल्या 2500 ड्रोनसाठी सल्लागार संस्था आहे, त्यानंतर ड्रोनची विक्री केली जाते. महासंघाच्या सल्ल्याने उद्योगाच्या मानकांनुसार नॅनो खत फवारणीसाठी ड्रोन खरेदी करण्यात आले आहेत.

ड्रोनच्या सहाय्याने दररोज किमान २० एकर जमिनीवर इफको नॅनो खताची फवारणी करता येईल, असा अंदाज आहे. यासोबतच ड्रोन डब्ल्यूएसएफ, सागरिका, ॲग्रो केमिकल्स आदी बायो स्टिम्युलंट्सची फवारणीही शक्य होणार आहे. ड्रोन खरेदी करण्याबरोबरच इफ्को 2500 इलेक्ट्रिक वाहने देखील खरेदी करणार आहे. एल-फाइव्ह श्रेणीतील इलेक्ट्रिक तीन चाकी वाहनांच्या मदतीने शेतकरी त्यांच्या शेतात ड्रोन सहज पोहोचवू शकतील. नॅनो युरिया आणि नॅनो डीएपी तीनचाकी वाहनांवरही ठेवता येतात. सुधारित शेतीसाठी सुरू करण्यात आलेल्या राष्ट्रीय स्तरावरील मोहिमेअंतर्गत इफकोने ट्रॅक्टर माउंटेड बूम स्प्रेअर, ट्रॅक्टर माउंटेड होज रील स्प्रेअर, एचटीपी पॉवर पोर्टेबल स्प्रेअर विथ गन मागवले आहेत. यासह इफकोने नॅनो खताच्या फॉलीअर ॲप्लिकेशनसाठी निओ स्प्रेअर देखील खरेदी केले आहे.

12/20/24, 3:33 PM Sahkar Uday 8th issue - Marathi

जैव खतापेक्षा उत्तम सोयाबीन पीक

सहकार उदय टीम

इफको केंद्र मध्य प्रदेशातील उज्जैन जिल्ह्यातील माकडोन तहसीलमधील शेतकऱ्यांसाठी खूप उपयुक्त ठरत आहे. गेल्या पाच वर्षांपासून इफको मॅकडोन सेंटर परिसरातील शेतकऱ्यांना वाजवी दरात उच्च दर्जाची उत्पादने देत आहे. याशिवाय शेतीशी संबंधित संपूर्ण माहिती व सल्लाही कृषी तज्ज्ञांकडून दिला जातो. त्यामुळे शेतकरी वेळोवेळी नवनवीन प्रयोग करत आहेत जसे की त्यांच्या पिकांसाठी योग्य खतांचा वापर, सुधारित बियाणे पेरणे आणि हंगामी पिके घेणे इ. केंद्राच्या आजूबाजूच्या सुमारे 30 ते 40 गावांतील पाच हजारांहून अधिक शेतकरी इफको मॅकडोन सेंटरमध्ये सामील झाले आहेत, ज्यांना कमी खर्चात अधिक उत्पादन आणि नफा मिळत आहे.

वडिलांची तब्येत बिघडल्यावर त्यांनी शेतीचे काम हाती घेतले.

देलची तहसील मकदोन या गावातील शेतकरी मलेकसिंग चौहान हे सुमारे तीन वर्षांपूर्वी इफ्को बाजार मकदोन केंद्रात रुजू झाले होते.त्यांच्या वडिलांची तब्येत बिघडल्याने त्यांना शेतीचे काम सांभाळण्यात अडचणी

➲ माकड़ोन इफको किसान केंद्र से जरूरी जानकारी ले रहे हैं किसान

➲ माकडोन इफको शेतकरी केंद्रातून शेतकरी आवश्यक माहिती घेत आहेत

येऊ लागल्या. वडिलांच्या कामामुळे त्यांच्या मुलाला शेती करण्यास प्रोत्साहन मिळाले. मलेक चौहान आता पीक पेरणीपासून ते कापणीपर्यंतची सर्व कामे स्वतः करतात. मलेक चौहान हे एक यशस्वी शेतकरी म्हणून केवळ गावासाठीच नाही तर आजूबाजूच्या गावातील अनेक

https://online.pubhtml5.com/dhhsc/ipvi/ 26/32

लोकांसाठी प्रेरणास्थान आहेत.

जैव खतापासून चांगले परिणाम मिळतात

शेतकरी मलेक सिंग त्यांच्या शेतीशी संबंधित सर्व आवश्यक उत्पादने केवळ तज्ञांच्या सल्ल्यानुसारच इफको बाजार केंद्रातून खरेदी करतात. मलेक सिंग यांनी सोयाबीन पिकाची पेरणी करताना त्यांच्या सोयाबीन पिकामध्ये गेल्या हंगामात एनपीके कन्सोर्टिया जैव खताचा वापर केला. ज्याचे खूप चांगले परिणाम मिळाले. सुमारे एक क्विंटल बियाणे एक लिटर एनपीके कन्सोर्टियासह प्रक्रिया केली, एक लिटर शेणात मिसळून माझ्या शेतात प्रति एकर टाकली. मलेक सिंग यांनी या पिकात रासायनिक खतांचा अजिबात वापर केला नाही. मलेक सिंग यांनी नॅनो युरियाची पहिली फवारणी विहित प्रमाणात कॉल केल्यानंतर २५ दिवसांनी केली आणि दुसरी फवारणी ३५ ते ४० दिवसांनी केली. शेवटची फवारणी ५० ते ६० दिवसांच्या पिकावर केली. पीक परिणाम इतके चांगले आले की सर्वजण पाहतच राहिले. यंदाच्या हंगामात सोयाबीनचे सरासरी उत्पादन एकरी 10 क्विंटल इतके होते, जे खूपच कौतुकास्पद होते. हे ज्ञात आहे की बहुतेक जीएस -95-60 जातीच्या सोयाबीनची लागवड मध्य प्रदेशातील माळवा भागात केली जाते. मलेक सिंग यांनीही या जातीची पेरणी केली होती.

200 रुपये खर्चून खूप फायदा झाला

फक्त २०० रुपये किमतीची एनपीके कंसोर्टिया (प्रति हेक्टर) एक लिटरची बाटली हजारो रुपयांच्या रासायनिक खतांचा वापर लक्षणीयरीत्या कमी करू शकते. जेव्हा मलेक सिंग यांनी सोयाबीनमध्ये जैव खताचे चांगले परिणाम पाहिले तेव्हा त्यांनी कांदा लागवडीसाठी एनपी कंसोर्टियाचा देखील वापर केला. मलेक सिंग यांनी जवळपासच्या शेतकऱ्यांना त्यांचे सोयाबीन बाजारात चढ्या भावाने विकून एनपीके कंसोर्टिया वापरण्यास प्रोत्साहित केले.

12/20/24, 3:33 PM Sahkar Uday 8th issue - Marathi

इफकोच्या प्रयत्नांना यश मिळाले

फुलपूरची सहकारी संस्था शेतकऱ्यांच्या जीवनात समृद्धी आणत आहे

सहकार उदय टीम

कारडेट ची स्थापना भारतीय न्यास कायदा 1882 अंतर्गत शेतकऱ्यांना प्रगत शेती, फलोत्पादन, पशुसंवर्धन, शेती, वनीकरण यंत्रणा इत्यादी विविध पैलूंवर प्रशिक्षण देण्याच्या उद्देशाने करण्यात आली. चार दशकांपूर्वी स्थापन झालेली कारडेट (सेंटर फॉर द ॲडव्हान्समेंट ऑफ रिसर्च ॲंड डेव्हलपमेंट इन एज्युकेशन टेक्नॉलॉजी), इफकोची सहकारी संस्था म्हणून सातत्याने प्रगती करत आहे. या क्रमाने, मोतीलाल नेहरू फार्मर ट्रेनिंग इन्स्टिट्यूट ऑफ कार्डेट फुलपूर प्रयागराज शेतकऱ्यांच्या सर्वांगीण विकासात महत्वपूर्ण योगदान देत आहे.

संस्थेच्या आवारात शेतकऱ्यांना कृषी तंत्रज्ञान हस्तांतरणासाठी प्रशिक्षण देण्याची व्यवस्था करण्यात आली आहे. ज्यामध्ये सुमारे 18,49,70 शेतकऱ्यांना 3490 प्रशिक्षण कार्यक्रमाद्वारे प्रशिक्षित करण्यात आले आहे. शेतकरी तांत्रिक प्रशिक्षणाच्या विविध पैलूंवर येथे पूर्ण लक्ष देण्यात आले आहे.

- बागवानी, मत्स्य पालन व जैविक उर्वरक उत्पादन से किसान सीख रहे आय बढ़ाने के तरीके
- फलोत्पादन, मासेमारी आणि सेंद्रिय खत निर्मितीच्या माध्यमातून शेतकरी उत्पन्न वाढवण्याचे मार्ग शिकत आहेत.

पशुधन युनिट- संस्थेच्या परिसरात पशुधन युनिट स्थापन करण्यात आले आहे. येथे जास्त दूध देणाऱ्या चांगल्या जातीच्या होल्स्टीन फ्रिजियन, साहिवाल आणि गीर गायींचे संगोपन करण्यात आले आहे. गोठ्यात एकूण 100 गायी असून त्यापैकी सुमारे 40 दुधाळ गायी आहेत. येथे दरवर्षी 75,000 लीटर पेक्षा जास्त दुधाचे उत्पादन होते जे इफको टाउनशिपच्या ग्राहकांमध्ये वितरीत केले जाते. या संकुलात पाच हेक्टर क्षेत्रात हिरवा चारा तयार होतो.

गार्डन युनिट- संस्थेच्या कॅम्पसच्या सुमारे पाच हेक्टर क्षेत्रात उद्यानाची व्यवस्था केली जात आहे. फळझाडांमध्ये पेरू, आवळा, मनुका, लाकूड सफरचंद, लिंबू, आंबा, पपई, गुसबेरी इत्यादी प्रमुख आहेत. वृक्ष लागवड, नैसर्गिक सुशोभीकरण आणि प्रदूषणमुक्त पर्यावरणासाठी संस्थेच्या बागेत गुलाब लाकूड, बांबू, कांजी, सागवान, मौलश्री, जामुन, कडुलिंब या सामाजिक वनीकरणाच्या रोपांची लागवड करण्यात आली आहे. गुलाब आणि प्लॅनेटरी कॉन्स्टेलेशन गार्डनच्या देखभालीबरोबरच येथे कुंड्यांमध्ये विविध प्रजातींची सुमारे 3500 शोभिवंत रोपे वाढवण्यात आली आहेत. मोहरी आणि हळद ही पिके येथे घेतली जातात. सुमारे दीड हेक्टर क्षेत्रात विविध प्रकारच्या हंगामी भाज्यांचे उत्पादनही केले जात आहे. भाजीपाला उत्पादन व्यवस्थापनामध्ये सिंचनासाठी ठिबक सिंचनाची व्यवस्था आहे. दरवर्षी सुमारे 50,000 फळे देणारी, शोभिवंत आणि सामाजिक वनीकरणाची रोपे शेतकऱ्यांना माफक दरात वाटली जातात.

https://online.pubhtml5.com/dhhsc/ipvi/ 28/32

मत्स्यव्यवसाय युनिट- संस्थेच्या परिसरात सुमारे दोन हेक्टर क्षेत्रात तीन मोठे तलाव बांधण्यात आले असून त्यामध्ये मत्स्यपालन केले जाते आहे. प्रशिक्षित शेतकरी तलावांमध्ये रोह, कतला, नयन, सिल्व्हर कार्प आणि चायना कार्प इत्यादी माशांच्या आधुनिक प्रजातींचे संगोपन करत आहेत.

माती परीक्षण प्रयोगशाळा- माती परीक्षणाच्या आधारे पिकांचे अधिक उत्पादन घेण्यासाठी संस्थेच्या परिसरात माती परीक्षण प्रयोगशाळाही स्थापन करण्यात आली आहे. इफकोचे क्षेत्र अधिकारी आणि विविध राज्यांतील शेतकऱ्यांकडून शेतातील मातीचे नमुने प्रयोगशाळेत तपासले जातात. संस्थेच्या प्रयोगशाळेत दरवर्षी सुमारे 50,000 मातीचे नमुने तपासले जातात. स्थापनेपासून, कार्डेट माती परीक्षण प्रयोगशाळेने उत्तर प्रदेश, बिहार, बंगाल, ओरिसा, झारखंड, छत्तीसगड आणि मध्य प्रदेशमधील 12,91,935 नमुन्यांपैकी मुख्य पोषक आणि 36,8672 सूक्ष्म घटकांची चाचणी केली आहे आणि शेतकऱ्यांना अहवाल दिले आहेत.

मधमाशी पालन- मधमाशी पालन हा शेतीशी संबंधित एक उत्कृष्ट व्यवसाय आहे. हे मध उत्पादनासाठी संस्थेत मधमाशी पालन आणि उत्पादन युनिट म्हणून विकसित केले आहे. सध्या एकूण 50 मधमाश्यांच्या पेट्यांमधून सुमारे 12 ते 15 क्विंटल मध तयार होत आहे. 100 किलो प्रतिदिन क्षमतेचे मध प्रक्रिया करणारे यंत्रही संस्थेत बसविण्यात आले आहे. प्रशिक्षित मधमाशीपालकांनी उत्पादित केलेल्या मधावर प्रक्रिया करून ग्राहकांना उपलब्ध करून दिले जाते.

कृषी यंत्रसामग्री कार्यशाळा- संस्थेच्या परिसरात कृषी यंत्र कार्यशाळेचेही आयोजन करण्यात आले आहे. यंत्रसामग्रीची दुरुस्ती आणि देखभाल आणि शेतकरी प्रशिक्षणार्थींसाठी प्रात्यक्षिकांसह व्यावहारिक प्रशिक्षण कार्यक्रम आयोजित केले जातात. मशिनरीमध्ये एकूण तीन ट्रॅक्टर आणि एक बियाणे प्रतवारी मशीन आहे.

खत युनिट - स्वस्त आणि शाश्वत शेतीमध्ये जैव खतांची उपयुक्तता लक्षात घेऊन संस्थेच्या परिसरात सहा लाख लिटर प्रतिवर्ष द्रव जैवखते उत्पादन युनिट स्थापन करण्यात

आले आहे. उत्पादित जैव खते उत्तर प्रदेश, उत्तराखंड, हरियाणा, पंजाब, राजस्थान, पश्चिम बंगाल, मध्य प्रदेश, झारखंड, छत्तीसगड इत्यादी राज्यांमध्ये इफको किसान सेवा केंद्रे आणि सहकारी संस्थांमार्फत विकली जात आहेत. उच्च दर्जाच्या सेंद्रिय खतांच्या निर्मितीसाठी उद्यान युनिटमधील एकूण 58 गांडूळखत खड्ड्यांतून दरवर्षी सुमारे 500 क्विंटल गांडूळ खत तयार केले जात आहे. ज्याचा वापर उद्यान युनिटमध्ये बागकामासाठी केला जात आहे.

फळ आणि अन्न प्रक्रिया - कार्डेट, फुलपूर यांनी उत्पादित केलेल्या फळांसाठी ऑगस्ट 2004 मध्ये फळ संरक्षण आणि अन्न प्रक्रिया युनिटची स्थापना करण्यात आली. दरवर्षी सुमारे 150 क्विंटल विविध प्रकारची लोणची आणि मुरंबा येथे उत्पादित केला जातो आणि विक्री केली जाते. या युनिटच्या माध्यमातून ग्रामीण महिलांना त्यांच्या कौशल्ये विकासासाठी प्रशिक्षित केले जाते जेणेकरून ते त्यांचे उत्पन्न वाढवू शकतील.

कडुनिंब तेल काढण्याचा प्लांट - नीम कोटेड युरिया बनवण्यासाठी लागणारा नीम तेल काढण्याचा प्लांट स्थापन करण्यात आला आहे. स्थानिक आणि दूरवरच्या शेतकऱ्यांकडून नीम कौरी खरेदी करून तेल काढले जाते आणि प्राप्त केकचा वापर शेतीमध्ये केला जातो. कॅम्पसमध्ये सात हेक्टर क्षेत्रात मोहरीची लागवड केली जाते, ज्यातून दरवर्षी सुमारे 168 क्विंटल उत्पादन मिळते. उत्पादित मोहरी व्यतिरिक्त, स्थानिक पातळीवर मोहरी खरेदी करून उच्च दर्जाचे तेल देखील तयार केले जाते, त्यासाठी एक लहान ऑइल स्पिलर देखील बसविण्यात आला आहे. मोहरीपासून काढलेले तेल शेतकरी रेस्टॉरंट्स, फळ प्रक्रिया युनिटमध्ये वापरतात आणि उर्वरित तेल इफको टाउनशिपमध्ये विकले जाते. उरलेला केक पशुखाद्य उत्पादन युनिटमध्ये वापरला जातो.

एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम- गावे दत्तक घेणे हा देखील कॉर्डेटचा एक मुख्य कार्यक्रम आहे, ज्यामध्ये इफको फुलपूर युनिटला लागून असलेल्या प्रयागराज जिल्ह्यातील १२ गावे दोन वर्षांसाठी दत्तक घेण्यात आली आहेत. ज्यामध्ये सघन प्रशिक्षण कार्यक्रम राबवले जात आहेत. मिनीकिट्सचे वितरण, शिवणकाम आणि भरतकामासाठी महिला प्रशिक्षण कार्यक्रमांचे आयोजन, बचत गटांच्या लाभार्थ्यांसाठी अन्न प्रक्रियेशी संबंधित प्रशिक्षण नियमितपणे आयोजित केले जाते. पर्यावरण रक्षणासाठी रोपांचे वाटप केले जाते.

देशाच्या आर्थिक स्थितीत कृषी व्यवसायाचा मोठा वाटा आहे. प्रगत शेती आणि प्रगत शेतकऱ्यांच्या बाबतीत, कार्डेट कृषी क्षेत्रात आंतरराष्ट्रीय स्तरावर भारताला स्थान देईल.

विशेष उल्लेख

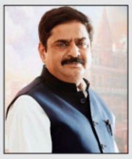

जितेंद्र तिवारी

खंबीर नेतृत्वाने सहकार चळवळ बळकट होते

पंतप्रधान श्री नरेंद्र मोदी यांच्या नेतृत्वाखाली 2021 मध्ये नवीन, समर्पित सहकार मंत्रालयाची स्थापना करण्यासाठी एक महत्त्वाचे पाऊल उचलण्यात आले. विशेष म्हणजे पंतप्रधानांनी या मंत्रालयाची जबाबदारी श्री अमित शाह यांच्याकडे सोपवली, ज्यांना सहकाराच्या परिसंस्थेची उत्तम जाण होती. सहकार, तळागाळातील सामूहिक सहभागाच्या वैशिष्ट्यामुळे, समाजाच्या खालच्या स्तरावरील लोकांमध्ये आत्मनिर्भरतेची भावना निर्माण करते. केंद्रीय गृह व सहकार मंत्री श्री अमित शाह यांची धोरणात्मक क्षमता, प्रशासकीय कौशल्य, सहकारी सहकार्य, तळागाळातील संपर्क आणि सुधारणावादी स्वभावामुळे गेल्या दोन वर्षांत सहकार अर्थव्यवस्थेला बळकट करण्याचे एक साधन म्हणून उदयास आले आहे. भारतातील विविध सहकारी संस्थांनी कृषी, बँकिंग, दुग्धव्यवसाय आणि गृहनिर्माण यासारख्या गंभीर क्षेत्रांमध्ये आर्थिक एकात्मता आणि तळागाळातील लोकांना जोडण्यासाठी पुढाकार घेतला आहे.

तथापि, गेल्या काही दशकांमध्ये, सहकारी व्यवस्थेतील अत्याधिक राजकीय हस्तक्षेप, व्यावसायिकतेचा अभाव, कालबाह्य तंत्रज्ञान आणि निराधार प्रयत्नांनी या क्षेत्राला लक्षणीयरीत्या मागे टाकले आहे. त्यामुळे त्याच्या पूर्ण सामाजिक-आर्थिक क्षमतेचा उपयोग होत नव्हता. श्री अमित शहा यांना जुन्या व्यवस्थेत सुधारणा करण्यासाठी सहकारी संस्थांसोबत सहकार्य करण्याचा चांगला अनुभव होता, विशेषत: गुजरातमध्ये, जे भारतातील सर्वात मजबूत सहकारी क्षेत्रांपैकी एक मानले जाते. गुजरातमधील एक उत्तम रणनीतीकार म्हणून त्यांच्या कार्यकाळात राज्यात सहकारी बँका आणि दुग्ध सहकारी संस्थांचे एकत्रीकरण करण्यात आले. सहकार मंत्र्यांची ही समजूत सहकाराच्या संदर्भात राष्ट्रीय धोरणे आणि नियम तयार करण्यासाठी उपयोगी पडली.

सहकारी संस्थांची मूलभूत रचना ही बाह्यतः व्यावसायिक, आर्थिक आणि नियामक संस्थासारखी दिसते, परंतु सहकाराची मूलभूत प्रेरणा तळागाळातील ग्रामस्थांच्या सहभागामुळे आणि सामाजिक गतिशीलतेद्वारे चालविली जाते. ग्रामीण भारतातील जोरदार राजकीय मोहिमांचे नेतृत्व करत असलेल्या त्यांच्या अनुभवांमुळे अमित शहा समाजाचे एकत्रीकरण जवळून समजून घेतात. भारताच्या सामाजिक-आर्थिक जडणघडणीसह बॉटम अप डायनॅमिझम, मानव संसाधन व्यवस्थापन, सामाजिक-आर्थिक समतोल इ. सहकार मंत्री श्री अमित शाह यांना अर्थव्यवस्थेतील सहकारी संस्थांच्या सहभागाला प्रोत्साहन देण्यास सक्षम करते.

पंतप्रधान श्री नरेंद्र मोदी यांच्या मार्गदर्शनाखाली आणि देशाचे पहिले सहकार मंत्री श्री अमित शहा यांच्या नेतृत्वाखाली स्थापन करण्यात आलेले सहकार मंत्रालय 'सहकार से समृद्धी' व्यक्त करते, जे सहकारातून समृद्धीचे प्रतीक आहे. हे ब्रीदवाक्य भारताच्या विकासाची मांडणी करताना सहकारी संस्थांनी केंद्रस्थानी कसे राहिले पाहिजे हे संक्षिप्तपणे स्पष्ट केले आहे. सहकार मंत्री म्हणून कार्यभार स्वीकारण्यापूर्वी श्री अमित शहा यांनी उच्च सहकारी संस्था आणि नेत्यांच्या भेटी घेऊन त्यांचा दृष्टिकोन आत्मसात केला. हे सहकारी संस्थांच्या बळकटीकरणाच्या सरकारच्या दृष्टिकोनाप्रती त्यांची प्रामाणिकता आणि वचनबद्धता दर्शवते. केवळ 20 महिन्यांत, मंत्रालयाने राष्ट्रीय स्तरावर सहकारी संस्थांचे पुनरुज्जीवन आणि तर्कशुद्धीकरण करण्याच्या उद्देशाने 20 हून अधिक नवीन योजना आणि धोरणे सुरू केली आहेत.

सहकार मंत्रालयाने धोरणात्मक सुधारणांबाबत सल्ला देण्यासाठी सर्व स्तरांतील सहकारी नेत्यांचा समावेश असलेली राष्ट्रीय स्तरावरील सल्लागार परिषद स्थापन केली आहे. याव्यतिरिक्त, मंत्रालय तळागाळातील समाज स्तरावर सहभाग मजबूत करण्यावर लक्ष केंद्रित करते. देशाचे पहिले सहकार मंत्री, श्री अमित शाह यांनी गुजरात राज्य सहकारी बँकेचे अध्यक्ष म्हणून काम केले आहे, अहमदाबाद जिल्हा सहकारी बँकेचे अध्यक्षपद भूषवले आहे आणि गुजरात राज्य सहकारी विपणन महासंघासारख्या दिग्गज सहकारी संस्थांच्या संचालकपदी ते कार्यरत आहेत. स्थानिक आणि राज्य अशा दोन्ही स्तरांवर सहकारी संस्थांच्या व्यवस्थापकीय आणि आर्थिक पैलूंमधील हा अनुभव त्याला सर्वांगीण दृष्टिकोनाने सुसज्ज करतो.

आपल्या जाहीर भाषणात केंद्रीय सहकार मंत्री अनेकदा सांगतात की, देशातील 60 टक्के लोकसंख्या ज्यांच्याकडे गुंतवणुकीसाठी मोठे भांडवल नाही, ते सहकाराच्या माध्यमातून आर्थिक विकासाचा मार्ग स्वीकारू शकतात, ही अशी अनोखी चळवळ आहे जी करोडो लोकांना मदत करते. दारिद्र्यरेषेतून बाहेर काढणे.

आपल्या सर्वांना माहीत आहे की, अमित शहा जी यांचा सहकारातील सहकार्याचा गौरवशाली इतिहास आहे, विशेषत: गुजरातमध्ये, जे भारतातील सर्वात मजबूत सहकारी क्षेत्रांपैकी एक आहे. त्यामुळे सहकाराचे सर्व फायदे आणि तोटे त्यांना चांगलेच ठाऊक आहेत, जे भारताच्या सहकार चळवळीत निश्चितच महत्त्वाचे ठरतील. सहकारातून समाज ज्या वेगाने समृद्धीकडे वाटचाल करत आहे, तो दिवस दूर नाही जेव्हा ग्रामीण भागातील लोकांचे जीवनमान उंचावण्यात सहकाराचा मोठा वाटा आहे.

अध्यक्ष, इफको अधिकारी संघटना

(इफ्को ऑफिसर्स असोसिएशन)

एनसीयूआय तर्फे तीन दिवसीय सहकार मेळाव्याचे आयोजन करण्यात आले होते. दिल्लीतील एनसीयूआय-च्या कॅम्पसमध्ये आयोजित सहकार मेळाव्याचे उद्घा-टन एनसीयूआयचे अध्यक्ष दिलीप संघानी यांच्या हस्ते झाले. या मेळ्यात देशभरातील एफपीओ, बचत गट आणि सहकारी संस्था सहभागी झाल्या होत्या.

इफकोतर्फे दक्षता जनजागृती सप्ताहाचे आयोजन करण्यात आले होते. यावेळी इफकोचे सहव्यवस्थाप-कीय संचालक राकेश कपूर यांनी दक्षता अधिकाऱ्यांच्या उपस्थितीत शपथ दिली. कार्यक्रमाला इफकोचे व्यव-स्थापकीय संचालक डॉ. उदय शंकर अवस्थी यांच्यासह अनेकजण उपस्थित होते.

बाराबंकी येथील प्रगतीशील शेतकरी आत्माराम यादव यांच्या शेतात शिमला मिरची, भोपळा आणि वांगी पिकांची इफको अधिका-यांनी पाहणी केली.या पिकांवर नॅनो युरिया, डीएपी आणि सागरिका यांचा वापर करण्यात आला.

डेहराडून येथे शेतकरी दिनानिमित्त एका विशेष कार्यक्र-माचे आयोजन करण्यात आले होते, ज्यामध्ये इफकोचे अधिकारी आणि कृषी शास्त्रज्ञांनी शेतकऱ्यांना नॅनो डीएपी आणि नॅनो युरिया खतांची माहिती दिली.

हिमाचल प्रदेशातील कांगडा जिल्ह्यातील ग्रामीण कृषी सहकारी संस्थांचे अधिकारी आणि प्रगतीशील शेतकऱ्यां-साठी इफ्कोने विक्रेता आणि प्रगतीशील शेतकरी प्रशिक्ष-णाचे आयोजन केले होते.

इफकोच्या ५६ व्या स्थापना दिनानिमित्त उज्जैन येथील श्री महाकाल मंदिरात इफकोच्या वतीने भोग अर्पण करून भंडारा आयोजित करण्यात आला.याप्रसंगी इफकोचे व्यवस्थापकीय संचालक श्री उदय शंकर अवस्थी, विपणन संचालक श्री योगेंद्र कुमार यांच्यासह अनेक मान्यवर उपस्थित होते.

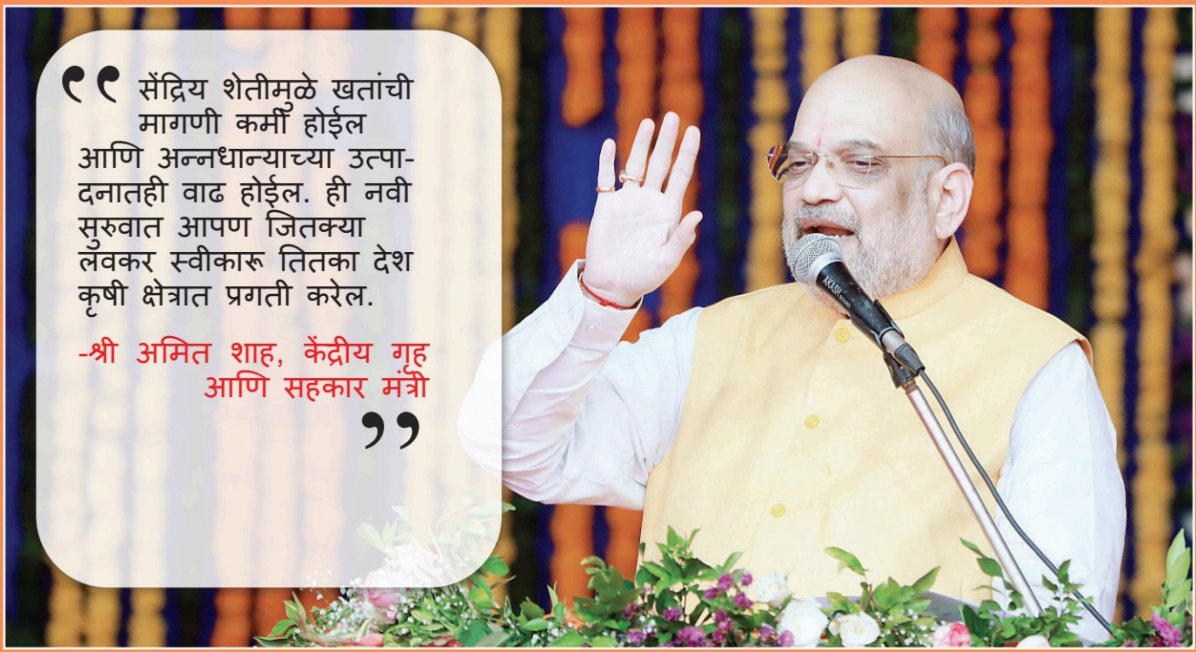

Postal Registration No.: DL(S)-17/3579/2023-25
Published on 06-12-2023 Applied for RNI Registration/Exempted for Six Months vide ADG Posts Letter No.22-1/2023-PO, dt.17-10-2023